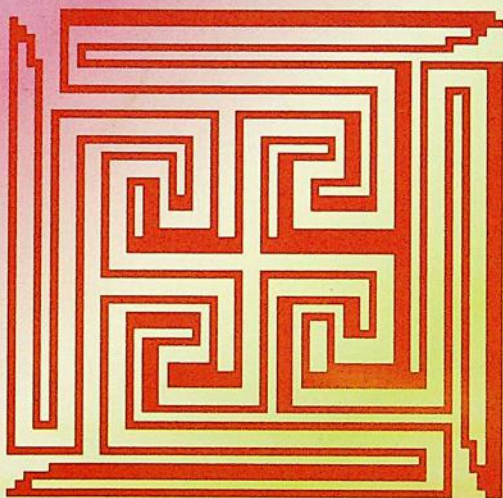

શ્રી આનંદ કલ્યાણ

વિ.સ. ૨૦૭૪, કારતક સુદ - ૧૫ • તા. ૪ નવેમ્બર, ૨૦૧૭ • અંક : ૮

8

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી
અમદાવાદ

શ્રી શાશ્વત તીર્થાધિપતિ
શ્રી આદિનાથ દાદાની ૫૦૦મી સાલગીરી
ના ઉપલક્ષમાં

૫૦૦મી સાલગીરી પ્રસંગ
સંવત ૨૦૮૭ વૈશાખ વદ-૬ સોમવાર તા.૧૨-૫-૨૦૩૧

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી પેઢી
દ્વારા પ્રસ્તુત લાભ લેવાનો સુવર્ણ અવસર એટલે....

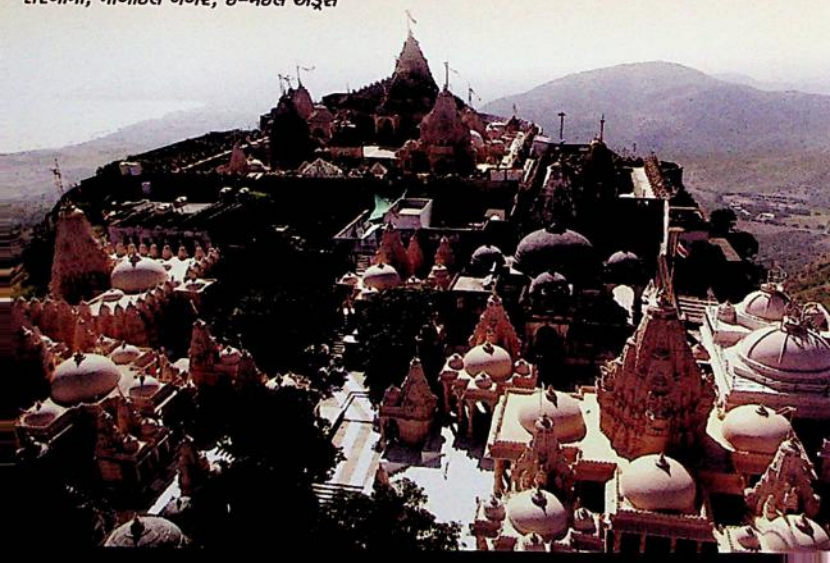
**“સુવર્ણ મહોત્સવ અવસરે આયોજિત
સર્વ સાધારણ ફંડ”**

૧૫ વર્ષ પછી આવનારા
સુવર્ણ મહોત્સવમાં આપણો લાભ કેમ ન હોય ?

બસ ! આજથી ફક્ત ૧ રૂપિયો પ્રતિદિન
૧ વર્ષ ના રૂ. ૩૬૦, ૧૫ વર્ષના રૂ. ૫૪૦૦.

‘શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી’ નામનો એકાઉન્ટપેયી
ચેક / રોકડ, ભારતની કોઈપણ એચ.ડી.એફ.સી.
બેંકની શાખામાં સેવિંગ્સ એકાઉન્ટ
નં. 5010018 5224400 માં ભરી શકાશે.
ચેક ભર્યાની પે-ઈન- સ્લીપ પેટીના
અમદાવાદના સરનામે આપના નામ,
સરનામા, મોબાઈલ નંબર, ઈ-મેઈલ એડ્રેસ

સહિત વિગતે ફોર્મ ભરી મોકલી આપી
દાનની રસીદ અવશ્ય મેળવવી.
આ માટેના ફોર્મ શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી પેટી
સંચાલિત બધાજ તીર્થોમાં ઉપલબ્ધ છે. તેમજ
www.anandjikalyanjiapedhi.org
વેબસાઈટ ઉપરથી પણ ડાઉનલોડ કરી શકાશે.

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીનું મુખપત્ર
(ધાર્મિક ધર્મદા ટ્રસ્ટ રજી નં. એ-૧૨૯૯/અમદાવાદ)

શ્રી આનંદ કલ્યાણ

વર્ષ : ૨ અંક : ૮ મૂલ્ય : ૨૦ વાર્ષિક લવાજમ : ૧૦૦

સ્વયં ક્ષેત્ર જ જ્યાં તીર્થરૂપ ગણાતું હોય તેવું એક માત્ર ક્ષેત્ર જો કોઈ હોય તો તે છે સિદ્ધક્ષેત્ર !

અહીંની ભૂમિમાં જ ભગવદ્ભાવ વહે છે. સાધકોની સાધના અહીંના વાતાવરણમાં છવાયેલી છે અને એટલે જ તો જિનાલય જેવી મર્યાદા આ ગિરિરાજ પર જળવાતી આવી છે. અહીં ખાન-પાનનો નિષેધ છે. એ આ તીર્થના ક્ષેત્રમહિમાને સૂચવે છે. ગ્રન્થોમાં બહુ માર્મિક ટકોર છે :

છિદ્યન્તે નાસ્ય પાષાણા : खन्यते न महीतलम् ।

शकृन्मूत्रादि नो कार्य, सुधियाऽत्र मुमुक्षुणा ॥

આ પૃથ્વીને પરમતત્ત્વ માનજો. તેને તોડવી નહીં, ખોદવી નહીં. આ પૃથ્વી પર ઝાડો, પેશાબ વગેરે અશુચિ ન કરવી.

(‘શત્રુજય સત્કાર’ પુસ્તકમાં થી)

અનિવાર્ય અને અપરિહાર્ય કારણોસર અંક પ્રગટ કરવામાં
અતિશય વિલંબ થયો છે, એ બદલ અમે ક્ષમા યાચીએ છીએ.

: પ્રકાશક :

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી

શ્રેષ્ઠી લાલભાઈ દલપતભાઈ ભવન,

૨૫, વસંતકુંજ, નવા શારદા મંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૭.

‘શ્રી આનંદ કલ્યાણ’ (ત્રિમાસિક પત્ર)

વર્ષ : ૨

અંક : ૮

પ્રકાશન

વિ.સં. ૨૦૭૪, કારતક સુદ-૧૫, તા. : ૪-૧૧-૨૦૧૭, શનિવાર

પ્રકાશક :

મહેન્દ્ર શાહ (જનરલ મેનેજર)

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી, શ્રેષ્ઠી લાલભાઈ દલપતભાઈ ભવન,

૨૫, વસંતકુંજ, નવા શારદા મંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૭

ફોન : ૨૬૬૪૪૫૦૨ – ૨૬૬૪૫૪૩૦

E-mail : shree_sangh@yahoo.com /

info@anandjikalyanjipedhi.org

Website : www.shethanandjikalyanjipedhi.org

મુદ્રક : નવનીત પ્રિન્ટર્સ (નિકુંજ શાહ) મો. : ૯૮૨૫૨ ૬૧૧૭૭

પૂજનીય ગિરિરાજ :

પ્રભુની સ્તવના કરતા અનેક શ્લોકો અને કાવ્યો મળશે પણ કોઈ પર્વતની સ્તવના ક્યાંય જાણી છે ખરી ? શાસ્ત્રોમાં એક બહુ મજાનો શ્લોક ટાંકવામાં આવ્યો છે. :

અસ્તુ વા પ્રતિમા માઝ્તુ, કેવલસ્ત્વં નગાધિપ ! ।

ધિનત્ત્યેનાંસિ લોકાનાં, દર્શનાત્સ્પર્શનાદપિ ॥

“હે ગિરિરાજ ! (તારી ઉપર) કોઈ પ્રતિમા હોય કે ન હોય તેમ છતા કેવળ તારા દર્શનથી અને તારી સ્પર્શનાથી જ તું લોકોના પાપોને ભેદી નાંખે છે.”

આવી પંક્તિઓ સ્વયં ગિરિરાજની તીર્થરૂપતાને પ્રસ્થાપિત કરે છે. આ સમગ્ર ગિરિરાજ એક મહાતીર્થ છે. તેથી એક જિનલાય જેવું તેનું ઔચિત્ય જાળવવું જોઈએ.

(‘શત્રુજય સત્કાર’ પુસ્તકમાં થી)

શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થના ચોથા આરામાં થયેલા ઉદ્ધારો

- (૧). શ્રી ઋષભદેવસ્વામીના વખતમાં ભરતચક્રવર્તીનો.
- (૨). ભરતચક્રવર્તીના વંશમાં દંડવીર્ય રાજાનો.
- (૩). બીજા દેવલોકના ઈન્દ્ર ઈશાનઈન્દ્રનો.
- (૪). ચોથા દેવલોકના ઈન્દ્ર મહેન્દ્રનો.
- (૫). પાંચમાં દેવલોકના ઈન્દ્ર બ્રહ્મેન્દ્રનો.
- (૬). ભવનપતિના ઈન્દ્ર ચમરેન્દ્રનો.
- (૭). શ્રીઅજિતનાથ પ્રભુના સમયમાં સગરચક્રવર્તીનો.
- (૮). વ્યંતરેન્દ્રનો.
- (૯). શ્રી ચન્દ્રપ્રભસ્વામિના વખતમાં ચંદ્રયશારાજાનો.
- (૧૦). શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનના સમયમાં ચક્રાયુધરાજાનો.
- (૧૧). શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામીના વખતમાં શ્રીરામચંદ્રજીનો.
- (૧૨). શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના શાસનમાં પાંડવોનો.

શ્રી શત્રુંજય માહાત્મ્ય (પૂ. આચાર્ય ધનેશ્વર સૂરિજી કૃત) ગ્રંથના આધારે
ઉદ્ધાર પહેલો

એકવાર આદિનાથ ભગવાન વિનીતાનગરીના સિદ્ધાર્થ ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. ત્યાં દેવોએ સમવસરણની રચના કરી. પ્રભુએ બાર પર્ષદા સમક્ષ દેશના આપી. દેશનાના અંતે ભરત ચક્રીએ પ્રભુને પૂછ્યું. સંઘપતિ પદથી કર્યું શુભ ફળ પ્રાપ્ત થાય ? પ્રભુએ કહ્યું: સંઘપતિ પદ અત્યંત દુર્લભ છે. ઈંદ્રપદ, ચક્રવર્તીપદ વગેરે દુનિયાનાં બધાં પદોથી સંઘપતિ પદ અત્યંત શ્રેષ્ઠ છે. સંઘપતિ પદથી દર્શનશુદ્ધિ દ્વારા તીર્થંકર નામકર્મ બંધાય. શ્રીસંઘ શ્રી અરિહંતને પણ સદા પૂજ્ય છે. આવા સંઘપતિ જે થાય તે તો જલદી સંસાર સાગરને તરી જાય. પછી ભરતચક્રીએ પૂછ્યું : આવો સંઘપતિ કોણ થાય ? પ્રભુએ કહ્યું: જે ચતુર્વિધસંઘની સાથે ચાલીને તીર્થયાત્રા માટે જાય, તીર્થયાત્રા દરમિયાન પાંચ પ્રકારનું દાન કરતો રહે, ગુર્વાજામાં તત્પર હોય, સમ્યગ્દર્શનમાં સ્થિર હોય, ચતુર્વિધ સંઘની દરરોજ ઉત્તમ ભક્તિ કરતો હોય તે સંઘપતિ થાય છે. આવો સંઘપતિ પદ દેવોને પણ પૂજ્ય થાય છે, તથા તે જ ભવમાં કે ત્રીજા ભવમાં મુક્તિને પામે છે. આ સાંભળીને ભરતચક્રીએ

કહ્યું : હે પ્રભુજી ! મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ કે જેથી હું સંઘપતિપદ ને પામું. આથી પ્રભુએ ભરતજી ઉપર અક્ષત સહિત વાસકેપ નાખ્યો. શકેદ્રે દિવ્યમાળા મંગાવીને ભરતજી અને તેની પત્ની સુભદ્રાના કંઠમાં તે માળા પહેરાવી. પછી ભરત ચક્રી અયોધ્યામાં આવ્યા. સર્વસ્થળે આમંત્રણ મોકલીને શ્રી સંઘોને બોલાવ્યા. યાત્રાના આરંભમાં અષ્ટાક્ષિક મહોત્સવ કર્યો. જે જે સંઘો આવવા લાગ્યા તેમને ભરતચક્રી ભાવથી સન્માન આપવા લાગ્યા. વિઘ્નશાંતિ માટે શાંતિકર્મ કરાવ્યું. ગણધર ભગવંતોના પ્રભાવથી પ્રત્યક્ષ થયેલા દેવોએ નિર્વિઘ્ન યાત્રા કરાવવાને માટે સંઘમાં આવવાનો સ્વીકાર કર્યો. શકેદ્રે સુવર્ણના દેવાલય સાથે આદિનાથની પ્રતિમા આપી. અગણિત શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ, બાહુબલિ વગેરે સાધુ-સાધ્વીઓ, ગણધરો વગેરે વિશાળ સંઘની સાથે ભરતચક્રીએ પ્રયાણ કર્યું. વર્ધકી રત્નથી દરેક સ્થળે નિવાસની રચના કરવામાં આવતી હતી.

દૂરથી શત્રુંજય પર્વત દેખાતાં ભરતચક્રીને નાભગણધરને પૂછ્યું : હે ભગવંત ! આ પર્વતની કેવી રીતે પૂજા કરવી ? ગણધરદેવે કહ્યું : ગિરિરાજ દક્ષિણમાં પડે ત્યારે નમસ્કાર કરવો, ચતુર્વિધ સંઘ સહિત યથાશક્તિ મોતી વગેરેથી વધારવો, ચોખાનો સાથિયો કરીને સ્તુતિ કરવા પૂર્વક ચૈત્યવંદન કરવું. સંઘપતિએ ઉપવાસ કરવો. બીજાઓએ પણ યથાશક્તિ તપ કરવો. પછી ભરતજીએ તે પ્રમાણે કર્યું.

પછી પુંડરિકગિરિની નજીક વર્ધકીરત્ન દ્વારા વિનીતાનગરી જેવું એક નગર રચાવ્યું. સુંદર માર્ગો, મહેલો, બગીચાઓ, વાવડીઓ વગેરેથી તે નગર જોનારને આનંદ આપતું હોવાથી તેનું આનંદપુર નામ રાખવામાં આવ્યું.

ચતુર્વિધ સંઘ ગિરિ ઉપર ચઢ્યો. ભરતજી ઉત્તર બાજુના માર્ગે ચઢ્યા. બીજા બધા લોકો કૌતુકથી જુદા જુદા માર્ગે ચઢતા હતા. ઉત્કૃષ્ટ તપસ્વી અને લોકોથી પરિવરેલા ચિલ્લણમુનિ પશ્ચિમ માર્ગથી ચઢતા હતા. દશ યોજન સુધી ચઢ્યા પછી બધાને ઘણી તૃષ્ણા લાગી. તેમણે ચિલ્લણમુનિને કહ્યું : હે મુનિવર ! પ્રાણ જાય તેવી તૃષ્ણા લાગી છે. જો આ રીતે અમારા પ્રાણ જશે તો અમે જિનના ચરણ કમલના દર્શનથી વંચિત રહીશું. આથી મુનિએ પાણીનું

એક સ્થાન બતાવ્યું. લોકો બોલ્યા: ‘આટલા પાણીથી બધાની તૃષ્ણા શમી શકે તેમ નથી. કૃપા કરીને તપલબ્ધિથી પાણી ઉત્પન્ન કરો.’ આથી મુનિએ તપલબ્ધિથી સરોવર કર્યું. બધાએ તૃષ્ણા દૂર કરી. ‘ચિલ્લણમુનિએ આ સરોવર કર્યું છે’ એમ વિચારીને તેનું ચિલ્લણ સરોવર એવું નામ રાખ્યું.

ક્રમશઃ સંઘ પહેલા શિખર ઉપર આવ્યો. તે વખતે ભક્તિરંગથી, ભરત પરના સ્નેહથી અને સંઘના દર્શન કરવાની ઈચ્છાથી સૌધર્મેન્દ્ર ત્યાં આવ્યા. ભરતજી અને ઈંદ્ર ભેટી પડ્યા. ભરતજીએ ઈંદ્રની સાથે રાયણવૃક્ષને પ્રદક્ષિણા આપી. તે વૃક્ષની નીચે મણિયમ પીઠિકા ઉપર ઈંદ્ર પોતે ઋષભદેવની ચરણપાદુકા કરાવી હતી. ઈંદ્રે તે પાદુકા ભરતજીને બતાવી. ભરતજીએ પાદુકાને નમસ્કાર કર્યા, ચંદન બરાસથી વિલેપનપૂજા કરી. પુષ્પો ચડાવીને પુષ્પપૂજા કરી.

ઈંદ્રે ભરતચક્રીને કહ્યું: કાળના વશથી મનુષ્યો ઉત્તરોત્તર હીનગુણવાળા થતા જાય છે. તેથી આ ગિરિ ઉપર પ્રભુની મૂર્તિ વિના કોઈ શ્રદ્ધા કરશે નહિ. પ્રભુના ચરણથી પવિત્ર થયેલો ગિરિરાજ સ્વયં તીર્થરૂપ છે, તો પણ લોકોની ભાવના વિશેષ વધે એ માટે આ પર્વત ઉપર જિનનો વિશાલ પ્રાસાદ થવો જોઈએ. હમણાં આદિનાથ જયવંતા વર્તે છે, માટે તેમની મૂર્તિવાળું, અને વિનીતાનગરીમાં જેવું જિનમંદિર છે તેવું જિનમંદિર અહીં કરાવો. અથવા જેમ બાહુબલિએ તક્ષશિલામાં ચોરાશી મંડપવાળું મંદિર કરાવ્યું છે તેવું મંદિર કરાવો. આ સાંભળીને ભરતજીની ભાવનામાં વૃદ્ધિ થઈ. આથી ભરતજીએ વર્ધકીરત્નને તેવું મંદિર બનાવવા આજ્ઞા કરી. તેણે સુવર્ણનો મણિયમ ત્રૈલોક્યવિભ્રમ નામે વિશાળ પ્રાસાદ બનાવ્યો. તે પ્રાસાદ દરેક દિશામાં ૨૧-૨૧ એમ ૮૪ મંડપોથી સુશોભિત હતો. દ્વારે દ્વારે મણિયમ તોરણો ચારે દિશામાં શોભી રહ્યા હતા. મધ્યમાં રંગ-બેરંગી ઝુમરો ઝલતાં હતાં. અગણિત ગોખલાઓ, રત્નમયી વેદિકાઓ, જાળીઓ અને અટારીઓ શોભી રહી હતી. મધ્યમાં આદિનાથ પ્રભુની રત્નમયમૂર્તિ શોભતી હતી. પ્રભુપ્રતિમાજીની બંને બાજુએ શ્રીપુંડરિકસ્વામીની મૂર્તિઓ બિરાજિત કરેલી હતી. કાયોત્સર્ગમાં રહેલ આદિનાથની મૂર્તિ અને તેની બંને બાજુ તલવાર સાથેની નમિ-વિનમિની મૂર્તિ કરાવી. એક બાજુ ત્રણ ગઢની મધ્યમાં રહેલા

કેવલજ્ઞાની પ્રભુ ચતુર્મુખે ધર્મદેશના આપતા હોય તેવી મૂર્તિ બિરાજમાન કરી. તેમની આગળ શ્રી આદિનાથ ઉપર દષ્ટિ રાખી, અંજલિ જોડેલ, ઉભેલી પોતાની (ભરતની) મૂર્તિ કરાવી. તે સિવાય નાભિરાજ, અંજલિ જોડેલ, સુનંદા, સુમંગલા, બ્રાહ્મી અને સુંદરીની મૂર્તિઓ કરાવીને તેમાં ભાવિ મણિમય અજિતનાથ આદિ ૨૩ તીર્થકરોના મણિમય બિંબોને પોતપોતાના વર્ણ જેવા અને દેહના માન પ્રમાણે સ્થાપિત કર્યા. તથા પોતાના બીજા બંધુઓની પણ મણિમય મૂર્તિઓ કરાવીને નવા પ્રાસાદમાં સ્થાપિત કરી.

આ કાર્ય પૂર્ણ થયા પછી ભરતજીએ કાર્ય કરનારા માણસો, શિલ્પીઓ, ચિત્રકારો અને રક્ષકો વગેરેનું સન્માન કહ્યું. નિત્ય પૂજા કરવા માટે જરૂરી બધી સામગ્રી ત્યાં મૂકી. ગૌમુખયક્ષ અને ચક્રેશ્વરી દેવી એ બે તીર્થરક્ષક બન્યા. શ્રી નાભ ગણધર, બાહુબલિ, નમિ-વિનમિ, આચાર્યો વગેરેની પાવનનિશ્રામાં ઈંદ્ર વગેરે દેવસમૂહની અને ચતુર્વિધ સંઘની ઉપસ્થિતિમાં ભરતજીએ મહાન મહોત્સવપૂર્વક બધાં મંદિરોની વિધિ મુજબ પ્રતિષ્ઠા કરાવી. પ્રતિષ્ઠા બાદ શ્રી નાભ ગણધરે ધર્મોપદેશ આપ્યો. ભરતજીએ શત્રુંજય તીર્થના મંદિરોની પૂજા માટે સંપૂર્ણ સુરાષ્ટ્ર દેશ આપ્યું. આથી તે દેશ 'દેવદેશ' એવી પ્રસિદ્ધિને પામ્યો. ત્યારબાદ ભરતજીએ શત્રુંજયનાં બીજાં અનેક શિખરો ઉપર જિનમંદિરો કરાવ્યાં.

ત્યારબાદ ભરતજીએ શત્રુંજયનું પાંચમું શિખર ગણાતા શ્રી ગિરનારતીર્થની યાત્રા કરવા માટે શત્રુંજય તીર્થથી પ્રયાણ કર્યું. તીર્થને દૂરથી જોઈને ભરતચક્રીએ ઉપવાસ કરીને ત્યાં જ આવાસ કર્યો, પછી શત્રુંજય તીર્થની જેમ સંઘ સાથે હર્ષથી તીર્થપૂજા કરી. ત્યાં તે અવસરે એ પ્રદેશના રાજા શક્તિસિંહે ઉત્તમ ભોજનથી સંઘ ભક્તિ કરી. ગિરનાર પર્વત ઉપર ચડવાના સરળ માર્ગો ન હોવાથી ભરતજીએ ચાર સ્થળેથી ચડવાના સરળ માર્ગો કરાવ્યા. સંઘ ઉપર ચડ્યો. શ્રી નેમિનાથ ભગવાન ત્રણ કલ્યાણક અહીં થશે એમ જાણીને ભરતજીએ સ્ફટિક મણિનું સુંદર ગગનચુંબી મંદિર કરાવ્યું. તેમાં શ્રી નેમિનાથનું નીલમણિમય બિંબ પધરાવ્યું. તથા આદિનાથ ભગવાનનું પણ એક મંદિર કરાવ્યું. મહોત્સવપૂર્વક તે બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. પછી સંઘની સાથે ભરતચક્રી નીચે ઉતર્યા. તે વખતે શક્તિસિંહે

ભરતજીને પ્રણામ કરીને કહ્યું: મારા 'ગિરિદુર્ગા' નગરને પવિત્ર કરો. ભરતજીએ તેની વિનંતીનો સ્વીકાર કર્યો. પછી સંઘ સહિત 'ગિરિદુર્ગા' માં પ્રવેશ કર્યો. ત્યાં અઢાઈ મહોત્સવ કર્યો. પછી ભરતજીએ સંઘસહિત ત્યાંથી પ્રયાણ કર્યું. શ્રી શત્રુંજય ગિરિને પ્રદક્ષિણા કરીને કેટલાક દિવસે આનંદપુરમાં આવ્યા. ત્યાં ભૂત-ભવિષ્ય-વર્તમાન કાળના જિનોનાં મંદિરો કરાવ્યાં. ત્યાંથી અર્બુદાચલ (આબૂપર્વત) ગયા. ત્યાંથી કમશ: મગધદેશમાં આવ્યાં ત્યાં પોતાના બંધુ મગધનો પુત્ર માગધ રાજ્ય કરતો હતો. માગધ રાજાએ ઉત્તમભોજનથી સંઘની ભક્તિ કરી. ત્યાંથી સંઘ વૈભારગિરિ ઉપર આવ્યો. ત્યાં શ્રી શત્રુંજયમાં કરાવ્યું હતું તેવું શ્રી મહાવીર ભગવાનનું મંદિર કરાવ્યું. ત્યાંથી સંઘ સમેતશિખર ગયો. ત્યાં ભરતજીએ વીશ જિનનાં વિશ જિનમંદિરો કરાવ્યાં. ત્યાં આઠ દિવસ સ્થિરતા કરીને મહોત્સવ પર્વક જિનબિનોની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. પછી વિનીતા નગરી તરફ પ્રયાણ કર્યું. કમે કરીને આંબર પૂર્વક વિનીતા નગરીમાં પ્રવેશ કર્યો.

આ રીતે અહીં શ્રી શત્રુંજયના પ્રથમ ઉદ્ધારનું વર્ણન પૂર્ણ થાય છે. અહીં શત્રુંજયનો ઉદ્ધાર એટલે જીર્ણ થયેલાં જિનમંદિરોનો ઉદ્ધાર કર્યો એવો અર્થ નથી, કિન્તુ શત્રુંજય ઉપર એકેય જિનમંદિર ન હતું, અને ભરતયકવર્તીએ નવાં નવાં જિનમંદિરો કરાવ્યાં એવો અર્થ છે. દરેક અવસર્પિણીમાં અને દરેક ઉત્સર્પિણીમાં પ્રથમ તીર્થંકર થાય ત્યારે જિનમંદિરોથી રહિત શ્રી શત્રુંજય પર્વત ઉપર નવાં જિનમંદિરો થશે. આ અવસર્પિણીમાં પાંચમા આરાના અંતે શ્રી શત્રુંજય ઉપર રહેલાં સર્વ જિનમંદિરોનો વિનાશ થશે. પછી ઉત્સર્પિણીમાં પચનાભ નામે પહેલા તીર્થંકર થશે ત્યારે નવાં જિનમંદિરો થશે.

બીજો ઉદ્ધાર

ભરતયકીનો મોક્ષ થયા પછી છ કોડ પૂર્વ જેટલો સમય ગયો ત્યારે તેમના વંશમાં આઠમો દંડવીર્ય નામે રાજા થયો. એકવાર સૌધર્મદ્ર સભામાં આદિનાથના ગુણોનું સ્મરણ કરવા લાગ્યા. આ વખતે તેમણે દંડ રાજાને જોયો. આથી તે શ્રાવકનો વેશ લઈને અયોધ્યામાં આવ્યા. ત્યાં દંડરાજાની દાનશાળામાં પ્રવેશ કર્યો. ત્યાં કોઈ શ્રાવકો ભરતે રચેલા ચાર વેદનો અભ્યાસ

કરી રહ્યા હતા. કોઈ બીજાને ભણાવી રહ્યા હતા. કોઈ ગુરુને વંદન કરતા હતા. કોઈ પરમાત્માનો જાપ કરી રહ્યા હતા. આ બધું જોઈને શ્રાવક બનેલા ઈંદ્રને આનંદ થયો. આ કોઈ નવા શ્રાવક પધાર્યા છે એમ વિચારીને કેટલા શ્રાવકો તેમને ભોજનનું આમંત્રણ આપીને ભોજનશાળામાં લઈ ગયા. બધા શ્રાવકો માટે તૈયાર કરેલું ભોજન તે એકલો જમી ગયો. તુરત બીજી ઘણી રસોઈ કરાવી. તે પણ બધી આરોગી ગયો. આથી રસોઈયાઓએ આ બીના રાજાને જણાવી. તુરત રાજા ત્યાં આવ્યો. તેણે રાજાને કહ્યું : ‘હે રાજન્ ! તમે મને એકને પણ તૃપ્ત કરી શકતા નથી તો આ બધા શ્રાવકોની ભક્તિનો શો અર્થ ? આથી આ શ્રાવકોને જમાડવાની માયા છોડી દો. ભોજનશાળાના બહાને મનુષ્યોને શા માટે છેતરો છો ?’ આમં છતાં રાજા જરા પણ ગુસ્સે ન થયો, ઉલટું પોતાના પુણ્યની ખામીને વિચારતો તે પોતાની નિંદા કરવા લાગ્યો. આ અવસરે મંત્રીએ કહ્યું : સ્વામિન્ ! શ્રાવકના રૂપમાં આ કોઈ દેવ છે. માટે તેની ભક્તિ કરીને પ્રત્યક્ષ કરો. પછી દંડવીર્યે તેની આગળ સુગંધી ધૂપ કરીને કહ્યું : શ્રાવકનો વેશ લઈને અહીં મને પવિત્ર કરવા તમે કોણ આવ્યા છો ? હે દેવ ! મારી ઉપર કૃપા કરીને આપ પ્રગટ થાઓ ! આથી ઈંદ્ર પોતાનું સ્વાભાવિક રૂપ ધારણ કર્યું. ઈંદ્રને જોતાં જ દંડવીર્ય રાજા વિસ્મય પામીને તેમને નમી પડ્યા. ઈંદ્ર સ્નેહથી તેને કહ્યું : હે મહાસત્ત્વશાળી ! તમે ધન્ય છો, ચરમશરીરી છો, તમારા જેવા કુલીન પુત્રોથી પ્રભુનો વંશ હમણાં પણ દીપે છે, આથી હું તમને વિનંતિ કરું છું કે તમે શત્રુંજયની યાત્રા અને તીર્થોદ્ધાર કરો. દંડવીર્યે સહર્ષ તેનો સ્વીકાર કર્યો. સંતુષ્ટ થયેલા દંડવીર્યને બાણસહિત ધનુષ વિગેરે આપીને ઈંદ્ર સ્વર્ગમાં ગયા.

દંડવીર્ય રાજાએ શત્રુંજયની યાત્રા માટે ભંભાનાદ કરાવ્યો. આ સાંભળી લોકો પોતપોતાના વાહનો સહિત ત્યાં આવ્યા. શુભ દિવસે પછી સંઘનું પ્રયાણ થયું. માર્ગમાં કાશ્મીર પાસે એક મિથ્યાદષ્ટિ વેતાલે રાજાનો માર્ગ રુંધવા બે પર્વત વિકુર્વા. રાજાએ ઈંદ્ર આપેલા બાણથી તે વેતાલનો પરાભવ કર્યો. પછી સંઘ કાશ્મીર દેશમાં આવ્યો. પછી ગામેગામ યાત્રા કરતાં કરતાં કેટલાક દિવસો પછી સંઘ શત્રુંજયની પાસે આવ્યો. દંડવીર્ય રાજાએ આનંદપુરમાં સંઘની સ્થિરતા કરાવી. બીજા દિવસે દંડવીર્ય સંઘસહિત શત્રુંજય ઉપર આવ્યા. ત્યાં મુખ્ય શિખરે આવીને તેણે ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરી.

જિનપ્રાસાદો જોઈને અતિશય હર્ષ પામ્યો. અવધિજ્ઞાનથી દંડવીર્યને ત્યાં આવેલા જાણીને સૌધર્મેન્દ્ર દેવો સહિત ત્યાં આવ્યાં. દંડવીર્ય રાજાએ ઈંદ્ર કહેલ વિધિથી દેવપૂજા, સંઘપૂજા, મહોત્સવ વગેરે શુભકાર્યો કર્યા. પછી જીર્ણ થયેલાં પ્રાસાદોને જોઈને દંડવીર્ય રાજા દુઃખ પામ્યા આથી તે પ્રાસાદોનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો. પછી દંડવીર્ય રાજા સંઘસહિત ગિરનાર, આબૂ, વૈભારગિરિ, અષ્ટાપદ અને સમ્મેતશિખર ગયા અને ત્યાં પણ જીર્ણ થયેલાં પ્રાસાદોનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો. પછી ક્રમશઃ પોતાના રાજ્યમાં આવ્યા.

ત્રીજો ઉદ્ધાર

ત્યાર પછી કેટલાક કાળે એક વખત ઈશાન ઈન્દ્ર જિનેશ્વરોને નમવાને માટે જ્યાં સદાય અરિહંત અને કેવળજ્ઞાનીઓ હોય છે એવા મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ગયા. ત્યાં સિંહાસન પર બેઠેલા અને ત્રણ છત્રોથી વિરાજિત એવા સીમંધર પ્રભુને નમસ્કાર કરી, સ્તવીને તેમની આગળ તે બેઠા. તે વખતે કેવળજ્ઞાનથી સર્વજગતને જાણનારા પ્રભુએ સર્વ લોકને આનંદ આપે તેવી વાણીથી દેશના દેવાનો આરંભ કર્યો : ‘જેમ સર્વ ભવમાં મનુષ્યભવ અને સર્વગ્રહોમાં સૂર્ય, તેમ સર્વ દ્વીપોમાં જંબૂદ્વીપ ગુણવડે સર્વોત્તમ છે. તે જંબૂદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં સર્વ દેશોમાં ઉત્તમ સૌરાષ્ટ્ર દેશ, સર્વ પર્વતોમાં ઉત્તમ પુંડરિકગિરિ અને ત્યાં કીર્તન કરવાથી પણ પાપને હરનારા એવા સર્વ દેવોમાં પ્રથમ શ્રી આદિનાથ ભગવાન છે. તે ભરતક્ષેત્રને ધન્ય છે કે જ્યાં શત્રુંજય તીર્થ છે, અને તેમાં રહેનારા મનુષ્યોને પણ ધન્ય છે કે, જેઓ તે તીર્થની અને શ્રી જિનેશ્વરની પૂજા કરે છે. શ્રી વિમલાચલ તીર્થને હંમેશા હૃદયમાં રાખવાથી પાપની શાંતિ થાય છે; કારણકે, ‘સૂર્ય પાસે હોય તો શું અંધકારની પ્રવૃત્તિ થાય?’ જે સમ્યક્ત્વ સંસારમાં કોડો ભવોમાં પણ દુઃખે કરીને પ્રાપ્ત થાય તે શત્રુંજય તીર્થ ઉપર જિનેશ્વરનું ધ્યાન કરવા માત્રથી ક્ષણવારમાં પ્રાપ્ત થાય છે જેમ સર્વ તત્વોમાં સમ્યગદર્શન અને સર્વ દેવમાં જિનેશ્વર દુર્લભ છે, તેવી રીતે સર્વ તીર્થોમાં શત્રુંજય ગિરિ દુર્લભ છે. આ પ્રમાણે ત્રણ જગતના પ્રભુની દેશના સાંભળી ઈશાનપતિ તીર્થયાત્રા માટે ઉત્કંઠિત થઈને ક્ષણવારમાં શત્રુંજયગિરિ પર આવ્યા. પ્રભુની સ્તુતિ કરતા, દર્શન કરતા, નમતા અને જિનવાણીનું સમર્થન કરતા ઈન્દ્રે દેવતાઓની સાથે ત્યાં અઘ્ઘાઈ મહોત્સવ

કર્ચો. પછી ત્યાં અરિહંતના પ્રાસાદોને કાંઈક જીર્ણ થયેલા જોઈને તે સુરપતિએ દિવ્યશક્તિથી ઉદ્ધાર કરવા પોતાની જિનેશ્વર ઉપરની ભક્તિ જેવા ઉજ્જવળ અને નવીન પ્રાસાદો કર્યા. દંડવીર્ય રાજાના ઉદ્ધાર પછી સો સાગરોપમ ગયા ત્યારે ઈશાનપતિએ પુંડરિકગિરિ ઉપર ત્રીજો ઉદ્ધાર કર્યો.

ચોથો ઉદ્ધાર

એક વખતે ચૈત્રી પૂર્ણિમાને દિવસે સર્વ દેવતાઓ પુંડરિકગિરિ પર શ્રી ઋષભદેવપ્રભુની યાત્રા માટે આવ્યા. તે સમયે નજીકમાં આવેલા હસ્તિસેન નામના નગરમાં કોટી દેવીઓના પરિવારવાળી અને મિથ્યાદષ્ટિ સુહસ્તિની નામે એક દેવી ઉત્પન્ન થઈ હતી. મહાબલવાળી, કૂર અને જિનધર્મ પર દ્વેષ રાખનારી તે દેવીએ તાલધ્વજ વગેરે સ્થળે રહેલા ક્ષેત્રપાલોને પોતાને વશ કરી લીધા હતા અને પોતાના ગર્વથી ઉત્તમ, સ્વેચ્છાચારી, પરદ્રોહ કરનારી અને મધ-માંસ ખાવાની આશાવાળી એવી સુહસ્તિની દેવીએ સંપૂર્ણ તીર્થ અવ્યવસ્થિત કરી નાખ્યું હતું. જ્યારે આ દેવતાઓ શત્રુંજય તીર્થે આવ્યા, ત્યારે તેણીએ માયાથી શત્રુંજય જેવા ઘણા પર્વતો વિકુર્વીને તેમને છેતરવા માંડ્યા. ઘણા શત્રુંજય પર્વતો જોઈ સર્વ દેવતાઓ પોતાના મનમાં અત્યંત આશ્ચર્ય પામીને બુદ્ધિશાળી એવા તેઓ પરસ્પર એક બીજાના મુખ સામું જોતા વિચાર કરવા લાગ્યા કે, ‘શું પૃથ્વી ઉપર આટલા બધા શત્રુંજયગિરિ છે ? અથવા શું તે એક હોવા છતાં આપણી ભક્તિથી આટલારૂપે થયા છે ?’ આ પ્રમાણે ચિંતામાં તત્પર તે દેવતાઓએ અવધિજ્ઞાનનો ઉપયોગ મૂક્યા વગર સર્વ પર્વતોની ઉપર જુદી જુદી સ્નાત્રપૂજાદિક ક્રિયા કરી. પછી અઢાઈ મહોત્સવ કરીને તે દેવતાઓ ત્યાંથી જવાની ઈચ્છા કરે છે, તે અવસરે શત્રુંજયગિરિ ઉપર એક શિખર પણ તેમના જોવામાં આવ્યું નહિ. તત્કાળ ‘આ શું થયું ?’ એમ સંભ્રમ પામી સઘળા દેવતાઓ વિચાર કરવા લાગ્યા કે, ‘શું આપણી ભક્તિમાં આશાતના થવાથી આ વિમલગિરિ અદૃશ્ય થયો હશે ? અથવા શું આપણે જ મનથી જવાનું ચિંતવવાથી ત્યાંથી દૂર આવી ગયા ? અથવા એ ગિરિ જેમ બીજાઓને સ્વર્ગમાં લઈ જાય છે, તેમ શું આજે પોતે પણ સ્વર્ગમાં ગયો ? આ ભૂમિ ઉપર વિશ્વને પવિત્ર કરનાર તે એક જ તીર્થ છે, તો આપણે જેને પ્રથમ અનેકરૂપે જોતા હતા તેને અત્યારે એકરૂપે પણ કેમ જોતા નથી ?’

આ પ્રમાણે ચિંતવી તે દેવતાઓએ અવધિજ્ઞાનનો ઉપયોગ મૂકી જોયું એટલે પૂર્વોક્ત દેવીનું સર્વ કપટ સ્પષ્ટ રીતે તેમના જાણવામાં આવ્યું.

તે જ વખતે પ્રલયકાલના સૂર્યોદયની જેમ સર્વ દેવતાઓ અત્યંત કોપાયમાન થયા. તેમણે મહાઘોર કોપજવાળા તે દેવી ઉપર મૂકી. દેવતાઓના તે કોપાગ્નિથી અત્યંત બળતી તે મિથ્યાત્વી દેવી પરિવાર સહિત અતિ હીનવાણીપૂર્વક તેઓને નમીને કહેવા લાગી કે; ‘ હે દેવો ! તમે અમારા સ્વામી છો, અમે તમારી દાસીઓ છીએ. અમે તૃણના જેવી નિર્બળ છીએ, તેમની ઉપર તમારા જેવાએ પરાક્રમ બતાવવું ઉચિત નથી. અમે અજ્ઞાનને વશ થઈ આ વિચારિ કાર્ય કરેલું છે, હવેથી કદી પણ તેવું કામ કરીશું નહિ, માટે અમારો એક અપરાધ ક્ષમા કરો.’ એ પ્રમાણે તેણે કહ્યું ત્યારે તે દેવતાઓ બોલ્યા : ‘અરે તીર્થાધિપતિની અવજ્ઞા કરનારી દુષ્ટા ! અમારી જેમ બીજાઓને પણ તું આવી રીતે ઠગે છે. હે માંસભક્ષિણિ ! તેં આ તીર્થને મલિન કર્યું તને તીર્થની રક્ષા કરવાને માટે રાખેલી છે, પણ તું તો ઉલટું તીર્થનો નાશ કરે છે. હે તીર્થ ધ્વંસ કરનારી દેવી ! ભરતરાજનું સેવકપણું અંગીકાર કરીને તેં આવું દુષ્કૃત્ય કર્યું, માટે હવે તું હમણાં જ મૃત્યુ પામીશ.’

દેવતાઓનાં આવાં વચન સાંભળી સુહસ્તિની દેવી ભય પામી શ્રી જિનેશ્વર ભગવંતને શરણે ગઈ. ખરેખર જિનેશ્વર વિના સંસારની જેમ તે દેવતાઓના ક્રોધમાંથી તેને કોણ મુક્ત કરી શકે ? તે દેવીને શ્રી ઋષભપ્રભુને શરણે ગયેલી જોઈ સર્વ દેવતાઓ દૂર રહીને કહેવા લાગ્યા કે; ‘રે દુષ્ટા ! આ તેં શું કર્યું ?’ પછી દાંતવડે આંગળીના પર્વોને ચાવતી તે હસ્તિની દેવી બોલી : ‘હે દેવતાઓ ! મારી ઉપર પ્રસન્ન થાઓ, અને મારા પર વાત્સલ્ય લાવીને ક્રોધ કરવો છોડી દો. હે સ્વર્ગવાસી દેવો ! જો હવે ફરીવાર આવા કૃત્યનું હું મનમાં પણ સ્મરણ કરું, તો ત્રણે જગથી નમસ્કાર કરાવેલા આ શ્રી આદિનાથ પ્રભુનાં ચરણના મને શપથ છે. આ માટે જગતમાં સર્વને જોનાર એવા તમે સાક્ષી છો. હે દયાળુ દેવો ! આ મારી પ્રથમ ચેષ્ટાને માટે મને ક્ષમા કરો.’ આ પ્રમાણે દીનતાભરી વાણીને કહેતી તે દેવીને દેવતાઓએ ત્યારબાદ છોડી મૂકી. સત્પુરુષો અપરાધી છતાં પણ નમેલા પ્રાણીની ઉપર કોપ કરતા નથી. ત્યારથી હસ્તિનીદેવી હસ્તિનાપુરમાં ગઈ અને પૂર્વની જેમ આ તીર્થની રક્ષા

કરવામાં તત્પર અને સંધને વિષે અતિ ભક્તિને ધારણ કરનારી થઈ.

તે પછી ચોથા દેવલોકના પતિ અતિભક્તિવાળા માહેન્દ્ર નામના ઈન્દ્રે શત્રુંજયગિરિ ઉપર પ્રભુના પ્રાસાદોને કાંઈક જીર્ણ થયેલા જોયા. ‘અહો ! આવા જગતહિતકારી તીર્થ ઉપર આવી જીર્ણતા કેમ થઈ હશે ? જરૂર તે દેવીનું જ આ ચેષ્ટિત લાગે છે’ એમ મનમાં ચિંતવન કરતા માહેન્દ્ર ઈન્દ્રે વર્ધકીની પાસે દિવ્યશક્તિવડે પોતાની ભક્તિ જેવા નવીન પ્રાસાદો કરાવ્યા. એ રીતે બાહુબલી, કદંબ, તાલધ્વજ, ગિરનાર અને બીજાં શિખરોનો પણ માહેન્દ્ર ઈન્દ્રે ઉદ્ધાર કરાવ્યો. આ રીતે ઈશાન ઈન્દ્રના ઉદ્ધારને કોડ સાગરોપમ કાળ ગયા પછી શત્રુંજય ઉપર માહેન્દ્ર ઈન્દ્રે કરેલો ચોથો ઉદ્ધાર થયો.

પાંચમો ઉદ્ધાર

એક વખતે ઐરાવત ક્ષેત્રમાં દેવતાઓ શ્રી જિનજન્મોત્સવ કરી ત્યાંથી આઠમાં નંદીશ્વરદ્વીપે ગયા. ત્યાં આઠ દિવસ સુધી શ્રી જિનપૂજાદિ મહોત્સવો કરી તેઓ વિમલાચલ ગિરિરાજ ઉપર પ્રથમ તીર્થંકર શ્રી આદિનાથને વંદન કરવા આવ્યા. ત્યાં આઠ દિવસ સુધી ભક્તિવડે પ્રભુની પૂજા કરતા એવા તેઓએ પુણ્યના મંદિરરૂપ પ્રભુના પ્રાસાદો કાંઈક જીર્ણ થયેલા જોયા. તે જોઈ સર્વ દેવતાઓ વડે ઉત્સાહ અપાયેલા પાંચમાં દેવલોકના ઈન્દ્ર બ્રહ્મેન્દ્રે ભક્તિવડે ઉત્સાહવાળા થઈ દિવ્યશક્તિવડે શ્રી વિમલાચલના પ્રાસાદોનો ઉદ્ધાર કર્યો. માહેન્દ્રે કરેલા ઉદ્ધારથી દશ કોટી સાગરોપમ કાળ ગયા પછી શ્રી શત્રુંજયગિરિ ઉપર બ્રહ્મદેવે કરેલો એ પાંચમો ઉદ્ધાર થયો.

છઠ્ઠો ઉદ્ધાર

ત્યાર પછી એક વખતે ચમરેન્દ્ર વગેરે ભવનપતિના ઈન્દ્રો સ્વેચ્છાથી ભક્તિવડે નંદીશ્વરદ્વીપે ગયા હતા. તેવામાં સ્વરૂપથી કામદેવને જીતનારા અને ભવનેન્દ્રોથી નમસ્કાર કરતા બે વિદ્યાધર મુનિરાજો તીર્થયાત્રા કરવા માટે ફરતા ફરતા ત્યાં આવી ચડ્યા. તેમણે અત્યંત પ્રસન્ન થઈ જગતમાં શ્રેષ્ઠ અને શ્રવણ કરવાથી પણ પવિત્ર કરે તેવા પુંડરિકગિરિના મહિમાને તેમની પાસે કહ્યો. તે બન્ને મુનિઓથી પ્રેરણા કરાયેલા તે ભવનપતિ ઈન્દ્રો મુખ્ય તીર્થની યાત્રા કરવાને ઉત્કંઠિત થઈ તે બે મુનિઓની સાથે શત્રુંજય ઉપર આવ્યા. ત્યાં ભક્તિથી યાત્રા, દાન અને પૂવા કરી સર્વ તીર્થો પર રહેલા

પ્રાસાદોનો તેમણે ઉદ્ધાર પણ કર્યો. પછી તે દેવતાઓ પોતપોતાનાં સ્થાનકે ગયા. બ્રહ્મેન્દ્રના ઉદ્ધાર પછી લાખ કોટી સાગરોપમ ગયા પછી વિમલાચલગિરિ ઉપર ચમરેન્દ્રનો છઠ્ઠો ઉદ્ધાર થયો.

સાતમો ઉદ્ધાર

અયોધ્યાનગરીમાં ઈક્ષ્વાકુવંશમાં જીતશત્રુ નામે રાજા થયો. તેની વિજયા નામની રાણી હતી. તેનો સુમિત્ર નામનો નાનો ભાઈ યુવરાજ પદે હતો. તેની યશોમતી નામની રાણી હતી. બીજા અજિતનાથ તીર્થંકર આ જિતશત્રુ રાજાના પુત્ર હતા. સગરનામના બીજા ચક્રવર્તી આ સુમિત્રના પુત્ર હતા. આમ શ્રી અજિતનાથ અને સગરચક્રી સગા કાકાના દીકરા ભાઈ હતા. અજિતનાથ ભગવાન કેવળજ્ઞાન પામ્યા પછી એકવાર શત્રુંજય સુભદ્ર શિખર ઉપર મુનિઓની સાથે ચાતુર્માસ રહ્યાં. કોઈ મુનિઓ નિયમ લઈને ગુફામાં બેસી ગયા. કોઈ મુનિઓ સિંહની ગુફામાં, તો કોઈ મુનિઓ સર્પના રાફડા પાસે રહ્યાં. ઈન્દ્રોએ પ્રભુજી માટે મંડપ રચ્યો. ત્યાં પ્રભુએ ધ્યાન ધરી ચાતુર્માસ પૂર્ણ કર્યું. ત્યાં રહેલા પ્રાણીઓમાંથી કેટલાક નિત્ય જિનસેવાથી સમકિત પામ્યા, કેટલાક ભદ્રક સ્વભાવી થયા, કેટલાકોએ હિંસા છોડી, ચોમાસું પૂર્ણ થતાં પ્રભુજીએ મુખ્ય શિખરે ચડીને કેટલાક મુનિઓને કહ્યું: તમે અહીં જ રહો. પુંડરીક ગણધરની જેમ તમને પણ અહીં જ શુભભાવથી કેવળજ્ઞાન અને મુક્તિની પ્રાપ્તિ થશે પછી પ્રભુએ વિહાર કર્યો.

એકવાર સગરચક્રીના જહ્નુ વગેરે સાઠ હજાર પુત્રોએ પોતાના પૂર્વજોએ બનાવેલાં તીર્થોમાં દર્શન-વંદન કરવા વિશાળ સૈન્ય આદિ સહિત પ્રયાણ કર્યું. ચાલતાં ચાલતાં અષ્ટાપદ પર્વત પાસે આવ્યા. ભરતે કરાવેલા સિંહનિષઘા નામના જિનમંદિરમાં જિનોની દર્શન-વંદન-પૂજન આદિથી ભક્તિ કરી. જહ્નુકુમારે પોતાના બંધુઓને કહ્યું: દિવસો જતાં આપણા પૂર્વજોના ધર્મસ્થાનનો કોઈ નાશ કરશે. લોભી મનુષ્યોને સો યોજન પણ કાંઈ દૂર હોતા નથી. માટે અહીં આપણે રક્ષા કરવા માટે એક મજબૂત ખાઈ આ તીર્થની ફરતી ખોદીએ. આવો પરસ્પર વિચાર કરી ચક્રવર્તી સગરના પુત્રો વાહન અને પરિવાર સહિત મોટી ખાઈ ખોદવાનો ઉદ્યમ કરવા લાગ્યા. પૃથ્વીના પિંડ જેટલી ઊંડી ખાઈ ખોદતાં તેઓના નીચે નાગલોકમાં રજની વૃષ્ટિ થવા માંડી. તેથી નાગના મણિને મલિન કરતો, તેમની આંખોને ઢાંકી

દેતો અને કોપની વૃદ્ધિ કરવામાં ચૂર્ણમાન એવો ધૂળનો સમૂહ છિદ્રમાં પાડવા માંડ્યો. તે વખતે આકુળવ્યાકુળ થયેલાં નાગકુલોમાં મોટો કોલાહલ થયો, તે કારણને લીધે તેના સર્વ સ્વામીઓ પણ કોપ કરવા લાગ્યા. તેથી જવલનપ્રભ નામે નાગપતિ ઘણા કોપથી પ્રજ્વલિત થયો. અવધિજ્ઞાનવડે રજ પડવાનું કારણ વિચારતાં ચક્રવર્તીના પુત્રો તેના કારણ તરીકે જાણવામાં આવ્યા. આથી તત્કાલ તે નાગપતિ કોપ છોડી દઈને ત્યાં આવ્યો. નમ્રતાથી મીઠાં વચને તેણે સગરચક્રવર્તીના પુત્રોને કહ્યું : ‘અરે વત્સો ! ભરત ચક્રવર્તીના પુત્રો ! તમે ઉત્તમ એવા ભરતના વંશજ છો, અને વિવેકી છો, છતાં આવો મોટો ઉદમ શા માટે આરંભ્યો છે ? તમારા ખોદવાના ધાતથી આજે નાગલોક પીડાય છે, માટે સ્નેહવૃદ્ધિ કરવા સારુ આ પ્રયાસથી તમે અટકો. અમારા સ્વામી શ્રી યુગાદીશ છે; અમે તેમના સેવકો છીએ અને તમે તેમના કુલમાં ઉત્પન્ન થયા છો; તેથી આપણો સ્નેહ સ્થિર છે.’ આ પ્રમાણે કહીને તેના ગયા બાદ તે સર્વે સગરના પુત્રો ખોદવાના કામથી વિરામ પામ્યા પરંતુ થોડીવારે પાછા એકઠા મળીને કુમારો વિચાર કરવા લાગ્યા કે; ‘આ ખાઈ જળ વગરની છે, તેથી કાળે કરીને પૂરાઈ જવાથી કોઈ વખત ઉલ્લંઘન કરી શકાય તેવી થઈ જશે. કેમ કે, ત્રણ જગતમાં લોભીને અસાધ્ય શું છે ?’ આવો વિચાર કરી જહ્નુકુમારે દંડરત્નવડે સમુદ્રમાંથી ગંગાનદીનો પ્રવાહ ખેંચી લાવીને તેના જળવડે એકદમ તે ખાઈ પૂરી દીધી. હવે પોતાના ભવનો ભાંગવાથી નાગકુમાર દેવો તે સમયે ક્ષોભ પામ્યા અને કાદવ પડવાથી આર્તનાદપૂર્વક જવલનપ્રભદેવ કુપિત થયો. તેણે વિચાર્યું કે, ‘અરે ! આ સગરચક્રવર્તીના પુત્રો મૂર્ખ અને રાજ્યમદે કરીને ભરેલા જણાય છે. અમારું કહેવું ઘટિત છતાં તેઓ તે માનતા નથી, માટે એમને ધિક્કાર છે.’ આ પ્રમાણે ચિંતવી જવલનપ્રભ બીજા નાગપતિઓ સહિત મોટા કોપથી ફણાના આટોપને ધારણ કરતો, તેમજ ફૂંફાડા મારતો એકદમ પાતાલમાંથી નીકળીને ત્યાં આવ્યો, પછી પોતાની વિષમય દૃષ્ટિથી એકસાથે સગર ચક્રવર્તીના સાઠ હજાર પુત્રોને બાળી નાખ્યા. આવો મહાદાહ કરીને જવલનપ્રભ નાગપતિ પોતાના સ્થાનકમાં પાછો ચાલ્યો ગયો.

એકવાર સગરચક્રી દેશના બાદ શ્રી અજિતનાથને પૂછવા લાગ્યા;

‘હે સ્વામી’ આ જગત સર્વ કર્મને આધીન છે, તો આ મારા સાઠ હજાર પુત્રોએ એકીસાથે તેવું શું કર્મ કરેલું હતું કે જેથી તેઓને તે કર્મ એકસાથે મૃત્યુદાયક થઈ પડ્યું ?’ આ પ્રમાણે પૂછાયેલા, જેમણે ત્રણ લોક જ્ઞાન વડે ત્રણ લોક જેમણે જોયા છે એવા અજિતનાથ પ્રભુએ તેવા પ્રકારના કર્મબંધનના કારણરૂપ તેઓના ભવો આ પ્રમાણે કહ્યા -

કોઈ એક પલ્લીમાં (નાના ગામમાં) ચોરીનો ધંધો કરનારા, નિર્દય અને પોતાના દુષ્ટ ચિત્તમાં પરધન અને પરસ્ત્રીનું ધ્યાન ધરનારા એવા આ સાઠ હજાર ભીલો હતો. એક વખતે તે ભીલોએ ઘણા દ્રવ્યથી ભરપૂર કોઈ સંઘ ભદિલપુરથી શત્રુંજય તરફ જતો જોયો. લોભ વડે અંધ થયેલા તે લૂંટારાઓ વિચાર કરવા લાગ્યા કે, ‘આ સંઘને માર્ગમાં જતાં રાત્રિએ આપણે લૂંટી લેવો.’ સાઠ હજાર ભીલોએ તે વચન કબૂલ કર્યું. તે વખતે સાંભળી કોઈક ભદ્ર ભીલે કહ્યું કે, ‘આપણા આવા વિચારને ધિક્કાર છે, આપણી પાસે બીજું ધન હોવા છતાં પણ આવી રીતે યાત્રાળુ લોકોને આપણે લૂંટીએ છીએ તે કોઈ રીતે સારું નથી. આ સારા આશયવાળા યાત્રિકો પોતાનું ધન ઉત્તમ ક્ષેત્રમાં વાવશે, તે ધન આપણે ગ્રહણ કરીએ તે મોટું અધર્મીપણું છે. પૂર્વના પાપથી આપણને હમણાં આવો કુત્સિત જન્મ તો મળેલો છે, છતાં પાછાં આવા લૂંટારાપણાના પાપ વડે આપણી શી ગતિ થશે ? આ યાત્રાળુઓ પૂર્વના પુણ્યાનુબંધી પુણ્યથી અહીં દાનવીર થયેલા છે અને આ ભાવમાં આ તીર્થરાજની યાત્રા કરવાની આગામી ભવમાં પણ પાછા સુખી થશે. હે મિત્રો ! કદાચ તમે મને સર્વથા કાયર અને ભીરુ કહો તો પણ આ કાર્ય કરવામાં તો હું તમને અનુસરનાર કે અનુમતિ આપનાર થઈશ નહિ.’ આ પ્રમાણે બોલતા અને પોતાના વિચારથી જુદા પડેલા તે ભીલને કારાગૃહ જેવા પોતાના નેસડામાંથી તે લોકોએ સર્વથા કાઢી મૂક્યો. પછી ઉદ્ધત અને કપટપૂર્વક ઘા કરનાર તે પાપીઓએ ભેગા મળીને નજીકના રસ્તાથી પસાર થતા તે શ્રી સંઘને લૂંટી લીધો. તે વખતે જેમ દુરાચારથી યશ અને પિશુનપણાથી સુદ્ગુણ નાશ પામે, તેમ તેઓના આવી પડવાથી સંઘના લોકો દરેક દિશાઓમાં નાસવા લાગ્યા. તે સંઘને લૂંટીને પાપના સમૂહથી દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા તેઓ પોતાના સ્થાને આવ્યા.

આ બાજુ ભદ્રિલપુરના રાજાએ તે ખબર સાંભળીને મોટા સૈન્ય સાથે વેગથી આવી તેઓની પલ્લી ઉપર ઘેરો નાંખ્યો. તે મોટો સૈન્યને જોઈ સર્વ લૂંટારા ભીલો ઘણો ભય પામીને પોતાના કિલ્લામાં ભરાઈ રહ્યા. તે વખતે જાણે તેમનાં કુકર્મોએ પ્રેર્યો હોય તેમ વાયુથી પ્રેરાયેલો અગ્નિ તે નગરની અંદર લોકોને બાળતો ઉંચે જવા લાગ્યો. જેમ પુણ્યને ક્રોધ અને સદ્ગુણોને દુર્જન બાળે, તેમ એ અગ્નિ જલથી વારવા છતાં પણ તે નગરને બાળવાને સમર્થ થયો. અગ્નિથી બળતા તે ભીલો ધૂમાડા વડે આકુલવ્યાકુલ થઈ કુંભીપાકના દુઃખને સહન કરવા લાગ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે, ‘પાપી એવા આપણને ધિક્કાર છે કે આપણે આ સંઘને લૂંટ્યો, મહાદારુણ કુકર્મનું આ ફળ શીઘ્ર આપણને મળ્યું, નિર્લોભી અને પુણ્યવાન તે બિચારો ભીલ આપણને વારતો હતો, તથાપિ કુકર્મી જનો જેમ ઉત્તમ પુરુષને કાઢી મૂકે તેમ આપણે તેને કાઢી મૂક્યો.’

—આ પ્રમાણે ધ્યાનમાં તત્પર તે ભીલ લોકો સર્વ પરિવાર સહિત અગ્નિરૂપ શસ્ત્ર વડે એકીસાથે મૃત્યુ પામ્યા. ‘કર્મની સ્થિતિ એવી જ છે.’ જે સંઘ શ્રી અરિહંતને પણ પૂજ્ય છે અને જે તીર્થનું પણ તીર્થ છે, તેવા સંઘનું જે અહિત કરે છે, તે ખરેખર નારકો જ છે, માટે સર્વદા સંઘની આરાધના કરવી, કદીપણ તેની વિરાધના કરવી નહિ. સંઘની આરાધનાથી મુક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે અને તેની વિરાધનાથી નરક પ્રાપ્ત થાય છે. જેઓ તીર્થે જતા યાત્રાળુઓને માર્ગમાં પીડે છે, તેઓ ગોત્રસહિત વિનાશ પામે છે અને અવશ્ય કુગતિમાં જાય છે.

અગ્નિથી મરીને પશ્ચાતાપની પીડાથી તેઓ નરકમાં ગયા. ત્યાંથી નીકળી સમુદ્રમાં માછલાં થયા. માછીમાર લોકોએ તે સર્વને એકસાથે જાળમાં બાંધી લીધાં. ત્યાંથી કર્ણ શ્રૃંગાલી(એક જાતનું જનાવર) થયા. ત્યારબાદ આ રીતે ઘણા ભવોમાં ભમીને પાછા શિકારમાં તત્પર એવા તેઓ ભીલ થયા. એક વખત વનમાં ફરતાં તે ભીલોએ એક શાંત પ્રકૃતિવાળા મુનિને જોયા. સારી ભાવના ધરીને તેઓએ મુનિને નમસ્કાર કર્યા. જ્ઞાનવાન મુનિએ તેમને ધર્મોપદેશ આપ્યો તેથી તેઓએ ભદ્રિકપણું પ્રાપ્ત કર્યું. તેમને ધર્મનો વિશેષ લાભ આપવા માટે એ જ્ઞાનધારી મુનિ ચાતુર્માસ તેમના નગરમાં રહ્યાં.

પ્રથમ માસે તેઓએ સાતેય વ્યસનો છોડી દીધાં, બીજે માસે અનંતકાયનો ત્યાગ કર્યો, ત્રીજે માસે રાત્રિભોજનનો ત્યાગ કર્યો, અને ચોથે માસે અનશન કરીને રહેલા તેઓ વિદ્યુત્પાતથી એકસાથે મૃત્યુ પામ્યા. હે ચક્રવર્તી ! ત્યાંથી તેઓ તમારે ઘેર પુત્રપણે અવતર્યા. કર્મની સર્વત્ર પ્રધાનતા છે. જે પેલા કુંભારે સંઘ લુંટવાને સંમતિ આપી ન હોતી, તેણે તે જ ભવમાં મોટી સમૃદ્ધિવાળું રાજ્ય પ્રાપ્ત કર્યું. શુભભાવનાથી ઉત્તરોત્તર ઉત્તમ ભવને પ્રાપ્ત કરી છેવટે તમારા જહ્નુનો પુત્ર આ મહોદયવાન ભગીરથ થયેલ છે. હે રાજા ! પૂર્વ કર્મના યોગથી તમારા પુત્રો એકસાથે મૃત્યુ પામ્યા છે. માટે તત્ત્વ તમે મનમાં ધારણ કરજો કે, 'કોઈપણ ડાહ્યા માણસે મનથી પણ સંઘની અવજ્ઞા કરવી નહિ ; કારણ કે - તે બોધિવૃક્ષને બાળવામાં અગ્નિરૂપ અને કુગતિને આપનાર થઈ પડે છે. વળી જેઓ તીર્થે જનારા લોકોને વસ્ત્ર, અન્ન અને જલ વગેરે આપવા વડે પૂજે છે, તેઓને તીર્થયાત્રાનું મોટું ફળ મળે છે. સંઘ એ જ પ્રથમ તીર્થ છે, અને તે વળી તીર્થયાત્રાએ જતો હોય તો કલ્યાણની ઈચ્છાવાળા પુરુષને વારંવાર વિશેષપણે પૂજવા યોગ્ય છે. હે રાજન્ ! તેથી ધર્મનો દ્રોહ કરનાર આ (પુત્ર મરણ સંબંધી) શોક જરાપણ ન કરવો. ઉપાર્જન કરેલાં કર્મો વડે ઉત્પન્ન થયેલા તેઓ (તમારા પુત્રો) વિનાશ પામ્યા છે. હે રાજન્ ! રાજ્યમાં, પુત્રમાં અને સ્ત્રીમાં તમે હજી શા માટે મોહ રાખો છો ? આત્મહિત કરો; ફરીવાર મનુષ્યભવ ક્યાંથી મળશે ? ' આ પ્રમાણે પ્રભુના શ્રીમુખથી પોતાના પુત્રોના પૂર્વભવને જાણીને સગરરાજા શોકમુક્ત થઈ હૃદયમાં પરમ વૈરાગ્યને પામ્યા.

એકવાર દ્વારપાળે આવીને સગરચક્રીને વિનંતિ કરી કે હે સ્વામિન્ ! કોઈ બે પુરુષો દ્વારે આવીને ઉભા છે, અને આપને કંઈ કહેવાને ઈચ્છે છે. ચક્રીની આજ્ઞાથી દ્વારપાળે બંને પુરુષોને રાજસભામાં પ્રવેશ કરાવ્યો. તેમાંથી એક પુરુષે નમસ્કાર કરીને કહ્યું કે - શ્રી અજિતનાથ ભગવાન પધાર્યા છે. બીજાએ કહ્યું કે- હે સ્વામિન્ ! તમારા પુત્રોએ લાવેલી ગંગાનદીનો પ્રવાહ અષ્ટાપદગિરિની ફરતી ખાઈને પૂરીને હવે પૃથ્વીને ડૂબાડે છે. તેના ફેલાતા પૂરથી આજુ-બાજુના નિવાસીજનો પર્વતભૂમિ ઉપર ચડીને દેહમાત્રને ધારણ કરતા સમુદ્રમાં દ્વીપની પેઠે રહ્યા છે. વૃદ્ધિ પામતું એ ગંગાનું પૂર થોડા કાળમાં

આખા ભરતને દ્વીપ જેવો કરી દેશે. તેથી હે વિભુ ! તે પાણીથી ડૂબી જતા અમારી રક્ષા કરો. આ વખતે પુત્રોનો શોક છોડી દેવા માટે ઉપદેશ આપવા આવેલા ઈન્દ્રે કહ્યું : પુત્રના શોકને છોડી દો. તથા ગંગાના પ્રવાહને રોકવા માટે જહુના પુત્ર ભગીરથને આજ્ઞા કરો. આથી સરગચકીએ ભગીરથને બોલાવીને કહ્યું : અમારી કુલ સંતતિમાં તું જ એક બાકી રહ્યો છે. હવે તું લોકની રક્ષા માટે ગંગાનદીની પાસે જા. દંડરત્નવડે ગંગાના મુખ્ય પ્રવાહને પાછો સમુદ્ર તરફ ફેરવ. ભગીરથે દાદાની આજ્ઞા પ્રમાણે ગંગાનદીના પ્રવાહને પાછો સમુદ્ર તરફ ફેરવી દીધો.

તે સમયે ઈન્દ્રે કહ્યું : હે ભાગ્યવંત ! તમોએ ભરત ચક્રીની જેમ પૃથ્વી સાધી છે તો તેની જેમ સંઘપતિ થાઓ. ઈન્દ્રની આ પ્રેરણા સગરચકીએ ઝીલી લીધી. પછી શત્રુંજયની યાત્રાનું બધા સ્થળે આમંત્રણ પાઠવ્યું. શુભ દિવસે સંઘનું પ્રયાણ થયું. અનુક્રમે સંઘ શત્રુંજય પાસે આવી પહોંચ્યો. આનંદપુરમાં સંઘે નિવાસ કર્યો. પછી તીર્થને ત્રણ પ્રદક્ષિણા આપી. સંઘ ઉપર ચડ્યો. આ વખતે સૌધર્મેન્દ્રનું ત્યાં આગમન થયું. ભરતે કરાવેલાં મંદિરોને જોઈને ઈન્દ્રે કહ્યું : તમારા પૂર્વજ ભરતે આ પુણ્યકર્મ કર્યું છે. કાળના પ્રભાવથી વિવેકહીન એવા લોભાંધ મનુષ્ય રત્ન આદિના લોભથી મંદિરની અને પ્રતિમાની આશાતના કરશે. માટે જે રીતે જહ્નુકુમાર વગેરે તમારા પુત્રોએ અષ્ટાપદની રક્ષા કરી તેમ તમે આ શત્રુંજયતીર્થની રક્ષા કરો. તમારા જેવો સમર્થ વર્તમાનમાં અન્ય કોઈ નથી. આ સાંભળીને સગરચકીએ વિચાર્યું : મારા પુત્રો અષ્ટાપદની રક્ષા માટે સમુદ્ર સાથે ભળેલી ગંગાનદી લાવ્યા, તો હું તેમનો પિતા થઈ જો સમુદ્રને લાવું, તો તેમનાથી વિશેષ થાઉં, નહિ તો માનહીન બનું. પછી યક્ષો દ્વારા ક્ષણવારમાં સમુદ્રને શત્રુંજયની પાસે લાવ્યા. જંબૂદ્વીપની જગતીના પશ્ચિમ દ્વારાથી નીકળીને ટંકણ, બર્બર આદિ દેશોને ડૂબાડતો મોટો ગિરિઓને તોડતો, મગર વગેરે જલચર પ્રાણીઓથી વ્યાપ્ત, મોટી ઉર્મિઓથી ગર્જના કરતો, લવણ સમુદ્ર શત્રુંજયની પાસે આવ્યો. આ જોઈને ઈન્દ્રે કહ્યું : હે ચક્રી ! વિરામ પામો. જેમ સૂર્ય વિના દિવસ, જીવ વિના દેહ, અને વિદ્યા વિના મનુષ્ય નકામો છે, તેમ આ તીર્થ વિના આખું જગત નિષ્ફળ છે.

અષ્ટાપદનો માર્ગ વિષમ (કષ્ટથી ચડી શકાય તેવો) થઈ ગયો છે. આ તીર્થ જીવોને તારનાર છે. હવે જો આ તીર્થનો માર્ગ બંધ થઈ જશે તો પછી ક્યા તીર્થથી લોકો તરશે ? આથી ચક્રીએ પોતાની પાસે આવેલા લવણસમુદ્રના અધિષ્ઠાતા લવણ દેવને કહ્યું : માત્ર નિશાની માટે સમુદ્રને અહીંથી થોડે દૂર રાખીને તમે સ્વસ્થાને પધારો. પછી લવણ દેવે તે મુજબ કર્યું.

પછી ચક્રીએ દુષ્ટોથી આ તીર્થની રક્ષા કરવાનો ઉપાય ઈન્દ્રને પૂછ્યો. ઈન્દ્રે કહ્યું: આ રત્નમણિમય મૂર્તિઓ સુવર્ણ ગુફામાં મૂકાવી દો. હમણાં સર્વજિનોની મૂર્તિઓ સુવર્ણની કરાવો, અને મંદિરો સોના-રૂપનાં કરાવો. ઈન્દ્રે સુવર્ણ ગુફા બતાવી. ચક્રીએ રત્નની મૂર્તિઓ ત્યાં પધરાવી. તેમની પૂજા માટે યક્ષોને આજ્ઞા કરી. ચક્રીએ ઈન્દ્રના કહ્યા મુજબ સુવર્ણની મૂર્તિઓ અને સોના-રૂપનાં મંદિરો કરાવ્યાં. સુભદ્રશિખર ઉપર અજિતનાથનો રૂપાનો જિનપ્રાસાદ કરાવ્યો. પછી મહોત્સવપૂર્વક બધાં બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

પછી ચક્રી સંઘસહિત ચંદ્રપ્રભાસ, ગિરનાર, આબૂ, વૈભારગિરિ અને સમ્મેતશિખર વગેરે તીર્થોની યાત્રા કરીને સ્વનગરીમાં આવ્યા. આવી રીતે ચક્રવર્તીઓમાં શિરોમણિ શ્રી સગરરાજાએ બીજા તીર્થકર શ્રી અજિતનાથસ્વામીના બોધથી અને ઈન્દ્રના ઉપદેશથી ભરથરાજાની જેમ સંઘની સાથે હર્ષ સહિત શત્રુંજયગિરિ ઉપર ઉદ્ધાર કર્યો અને અંતે ઘાતીકર્મના સમૂહને બપાવીને શાશ્વતપદને પામ્યા.

પૂજ્ય સાધુ સાધ્વીજી ભગવંતોની વૈયાવચ્ચ-સેવા ભક્તિ માટે પેઢીના મુખ્ય કાર્યાલય ખાતે વૈયાવચ્ચ વિભાગ કાર્યરત છે.

ઉપધિ-ઉપકરણોથી માંડીને દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રની આરાધનામાં ઉપયોગી સામગ્રીથી પૂજ્ય શ્રમણ-શ્રમણી ભગવંતોની ભક્તિ કરવામાં આવે છે.

આઠમો ઉદ્ધાર

ચોથા તીર્થકર શ્રી અભિનંદન ભગવાન પોતાના ચરણથી પૃથ્વીને પવિત્ર કરતા અને દેવતાઓથી સ્તુતિ કરાતા શ્રી શત્રુંજયગિરિ ઉપર આવ્યા રાજદની (રાયણ) વૃક્ષની નીચે દેવતાઓએ અતિ ભક્તિથી તેમનું સમવસરણ રચ્યું. ત્યાં સિંહાસન પર બેસી ત્રણ છત્રોથી વિરાજિત એવા પ્રભુએ સર્વ ભાષાનુયાયી વાણી વડે આ પ્રમાણે દેશના આપી: ‘શત્રુંજયગિરિ કામક્રોધાદિ અભ્યંતર શત્રુઓનો નાશ કરનારું અને સર્વપાપને હરનારું મુક્તિનું લીલાગૃહ છે. અહીં કલ્યાણકુંભ જેવા, સર્વકલ્યાણનું કારણ અને કલ્યાણ સુવર્ણજેવા વર્ણવાળા સનાતન ભગવાન શ્રી આદિદેવ પ્રભુ રહેલા છે. અરિહંતો મુક્તિ પામ્યે છતે, કેવલજ્ઞાનરૂપી ધર્મનાશ પામ્યે છતે આ તીર્થ જ સર્વ કલ્યાણને કરનારું થશે. જેઓ આ તીર્થમાં આવી ભક્તિથી ભગવાનનું ધ્યાન અને પૂજન કરે છે, તેઓ અલ્પ કાલમાં પણ અજરામર પુણ્યને ઉપાર્જન કરે છે. જેઓ અહીં પ્રાસાદ, પ્રતિમા, પાત્રદાન અને દીનદાન વગેરે કરે છે, તેઓ બે ભવ (આ લોક અને પરલોક)ના સુખને મળે છે.’ પ્રભુની આવી દેશના સાંભળી વ્યંતરપતિઓએ તે જ વખતે ભક્તિવડે ભરપૂર થઈ પોતાના ઉત્સાહથી તે તીર્થના પ્રાસાદોનો ઉદ્ધાર કર્યો. એવી રીતે આ શત્રુંજય તીર્થ ઉપર અમૂલ્ય સુકૃતની ખાણરૂપ એ વ્યંતરેન્દ્રોનો કરેલો આઠમો ઉદ્ધાર થયો.

નવમો ઉદ્ધાર

શ્રેષ્ઠ અતિશયો સહિત વિહાર કરતા શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામી એકવાર સર્વ અરિહંતોથી આદર કરાયેલા શત્રુંજયગિરિ ઉપર આવ્યા. ચંદ્રપ્રભ પ્રભુ મુનિઓ સાથે વાણીવડે પુણ્યરૂપી જલને વર્ષાવતા ત્યાં સમવસર્યા. તે તીર્થનો મોટો મહિમા વર્ણવી તેને પ્રદક્ષિણા કરીને ચન્દ્રોદ્યાનમાં તેઓ પધાર્યા. સગરરાજાએ લાવેલા સમુદ્રને તીરે બ્રાહ્મી નદીના તટ ઉપર ચન્દ્રોદ્યાનના એક ભાગમાં પ્રભુ સમવસર્યા. દેવતાઓએ આવીને સમવસરણ કર્યું અને લોકોના સમૂહોએ પ્રભુને નમસ્કાર કર્યો. ત્યારબાદ લોકો પ્રભુની સ્તુતિ કરતા તેમની આગળ બેઠા. તે વખતે નજીકમાં રહેલી શશિપ્રભા નગરીનો રાજા ચંદ્રશેખર પોતાની ચન્દ્રપ્રભા રાણી અને ચન્દ્રયશા પુત્રીની સાથે જલદીથી ત્યાં આવ્યો. પ્રભુની સ્તુતિ કરીને તેમના વચનામૃતની નીકનું પાન કરવા

માટે પ્રભુ પાસે બેઠો. પ્રભુએ ઉપદેશમાં ફરમાવ્યું : ‘સર્વ રીતે અસ્થિર એવા આ સંસારમાં શત્રુંજય તીર્થ, અરિહંતનું ધ્યાન અને બે પ્રકારનો ધર્મ એ જ સાર છે. પુંડરીકગિરિના સેવનથી, શ્રી જિનેશ્વરના ધ્યાનથી અને બે પ્રકારના ધર્મથી શાશ્વત સુખની સિદ્ધિ હાથમાં છે. દેવોમાં જેમ અરિહંત, ધ્યાનમાં જેમ શુક્લધ્યાન અને વ્રતોમાં જેમ બ્રહ્મચર્ય મુખ્ય છે, તેમ સર્વ તીર્થમાં આ તીર્થ મુખ્ય છે. તેમજ સર્વ ધર્મમાં મુનિપણું મુખ્ય ગણાય છે ; કારણ કે તેની મુદ્રા વિના મુક્તિરૂપી સ્ત્રી વરને વરતી નથી.’ આ પ્રમાણે પ્રભુના મુખથી દેશના સાંભળીને ચન્દ્રશેખર રાજાએ તત્કાળ બોધ પામી સહિત દીક્ષા ગ્રહણ કરી. ત્યાં સમુદ્રના તટ ઉપર પ્રભુના કાયોત્સર્ગને સ્થાને ધરણેન્દ્રે ચન્દ્રકાંતમણિના બિંબવાળો એક પ્રાસાદ કરાવ્યો. લોકોની ઉપર અનુગ્રહ કરવામાં તત્પર એવા ચન્દ્રપ્રભ પ્રભુ ત્યાંથી રૈવતગિરિના શિખરો ઉપર ચારે બાજુ વિચર્યા. ત્યાંથી વિહાર કરી સર્વ વિશ્વને તીર્થમય કરતા પ્રભુ એક હજાર મુનિઓની સાથે સમેતશિખર પર્વતે આવ્યા. ત્યાં અનશન સ્વીકારીને ભાદ્રપદ માસની કૃષ્ણ સપ્તમીએ ચન્દ્ર શ્રવણ નક્ષત્રમાં આવતાં, નિષ્કંપ મનવાળા ચન્દ્રપ્રભ પ્રભુ સાડાસાત લાખ પૂર્વનું પૂર્વ આયુષ્ય પાળી અખંડિત પદ (મોક્ષ)ને પામ્યા. સર્વ ઈન્દ્રોએ ત્યાં પૂર્વની જેમ પ્રભુનો નિર્વાણમહિમા કર્યો અને પછી હર્ષથી પોતપોતાના સ્થાનકે ગયા.

ત્યારપછી ચન્દ્રયશા શુભ દિવસે શુભ ભાવનાપૂર્વક સગરરાજાની જેમ સંઘ સહિત તીર્થયાત્રા કરવા ચાલ્યો. કેટલાક દિવસે ગુરૂના કહેલા માર્ગે શત્રુંજય તીર્થમાં આવી વિધિપૂર્વક તેણે દાન - પૂજન આદિ સર્વ કર્યું. ત્યાં કેટલાક જીર્ણ થઈ ગયેલા પ્રાસાદોને જોઈ દુઃખી થયેલા અને વિશાલ ગુરુની વાણીનો ભાર ધારણ કરનારા ચન્દ્રયશાએ પ્રાસાદનો આદરપૂર્વક ઉદ્ધાર કર્યો. પુંડરીક, રૈવત, આબુ અને બાહુબલિ વગેરે સર્વ શિખરોમાં તેણે ભક્તિથી ઉદ્ધાર કર્યો. એ પ્રમાણે સર્વ તીર્થની યાત્રા અને ઉદ્ધાર કરી ચન્દ્રયશા રાજાએ સદ્ગુરુની પાસે મુક્તિરૂપી સ્ત્રીની સખી જેવી દીક્ષા ગ્રહણ કરી. લાખ પૂર્વ સુધી દીક્ષા પાળી, અષ્ટકર્મનો ક્ષય કરી, કેવલજ્ઞાન મેળવીને અંતે મોક્ષસુખને પામ્યા.

દસમો ઉદ્ધાર

એકવાર શાંતિનાથ ભગવાન હસ્તિનાપુર પધાર્યા. ચક્રધરરાજા વગેરે નગરલોક પ્રભુની દેશના સાંભળવા ગયો. પ્રભુની દેશના સાંભળવા ગયો. પ્રભુને વંદન કરીને સૌ પોતપોતાના સ્થાને બેઠા એટલે પ્રભુએ દેશના આપી. તે આ પ્રમાણે - શીલ, શત્રુંજય, સમતા, જિનસેવા, સંઘ અને સંઘપતિપદ મુક્તિરૂપી લક્ષ્મીને આપે છે. પ્રભુની આવી દેશના સાંભળીને ચક્રધર રાજાએ પ્રભુજીને વિનંતિ કરી: હે પ્રભુ ! મને સંઘપતિની પદવી આપો. આથી પ્રભુએ વિધિપૂર્વક અક્ષતયુક્ત વાસકેપ માળા સાથે ચક્રધરના મસ્તકે નાખ્યો. પછી પ્રભુભક્તિરૂપ મહોત્સવ કર્યો. શુભ દિવસે વિશાળ સંઘનું પ્રયાણ થયું. અનુક્રમે સંઘ શત્રુંજયની નજીક આવ્યો. પછી સંઘ ગિરિરાજ ઉપર ચઢ્યો. રાજા ચક્રધરને આ તીર્થ નિહાળીને આનંદ પામેલા જોઈને ઈન્દ્રે કહ્યું: હે રાજન્ ! તમારા પૂર્વજોનું આ તીર્થ કાળના પ્રભાવથી જીર્ણ થઈ ગયેલું છે. આથી તમારે આ તીર્થનો ઉદ્ધાર કરવો જોઈએ. આથી ચક્રધર રાજાએ જીર્ણ જિનપ્રાસાદોનો ઉદ્ધાર કર્યો, અને કેટલાંક નવાં જિનમંદિરો બંધાવ્યાં, પછી ગિરનારના અને સમેતશિખર વગેરે તીર્થોની સંઘસહિત યાત્રા કરી. ત્યાં પણ જીર્ણ મંદિરનો ઉદ્ધાર કર્યો, અને નવાં પણ જિનમંદિરોનું નિર્માણ કરાવ્યું. પછી હસ્તિનાપુરમાં પાછો આવ્યો.

અગિયારમો ઉદ્ધાર

રામચંદ્રજી વગેરે વનવાસ કરીને અયોધ્યામાં આવ્યા. આ વખતે ભરતજી શુભ ભાવના ભાવવા લાગ્યા: પુણ્યથી મેળવેલું મનુષ્યજીવન પાણીના પરપોટાની જેમ ક્ષણિક છે. લક્ષ્મી કમલના દલ ઉપર રહેલા જલબિંદુની જેમ અનિત્ય છે, ભોગો કિંપાકફળ સમાન પરિણામે કટુફળ આપે છે. જીવન સ્વપ્નની જેમ ક્ષણભંગુર છે, સંબંધો પક્ષીના સમાગમ સમાન નાશવંત છે. જેમણે બાલ્યાવસ્થામાં દીક્ષા લીધી છે તેઓ ધન્ય છે. જો હું યૌવનમાં ધર્મ ન કરું તો ઘડપણમાં જરાથી પકડાયેલો શોકરૂપ અગ્નિમાં બળું. ભરતજીને વૈરાગ્યવાળા જોઈને શ્રીરામે કહ્યું: મોક્ષપ્રાપ્તિ માટે જિનોક્ત ધર્મને કરતો તું ભોગોને ભોગવ. પછી દીક્ષા લેજે. ભરતજીએ કહ્યું: મારું મન અત્યંત વિરક્ત બન્યું છે. માટે જલદી મને દીક્ષાની રજા આપો આ

જીવ ભોગોથી ક્યારેય તૃપ્ત નહિ થાય. બીજોઓએ પણ હમણાં દીક્ષા ન લેવા કહ્યું, પણ ભરતજી હમણાં જ દીક્ષા લેવા માટે મક્કમ રહ્યા. આથી ભરતજીએ હજાર મનુષ્યોની સાથે દીક્ષા લીધી. આથી કૈકેયી શોક કરવા લાગી. કોઈ જ્ઞાની ભગવંતે કૈકેયીને ઉપદેશ આપતાં કહ્યું : અનંતભવોમાં અનંતપુત્રો થયા. તે બધાનો વિયોગ થયો. તો આ એક પુત્ર માટે શોક કેમ કરો છો? સંસારમાં પરિભ્રમણ કરતાં સર્વ જીવોની સાથે સર્વ પ્રકારના સંબંધો અનંતવાર થઈ ગયા છે. આવા ઉપદેશથી કૈકેયીએ શોક દૂર કર્યો. પછી વૈરાગ્ય પામીને હજાર સ્ત્રીઓની સાથે દીક્ષા લીધી.

એકવાર શ્રીરામચંદ્રજી વગેરે સકલભૂષણ નામના જ્ઞાનીની દેશના સાંભળવા ગયા. દેશનામાં જ્ઞાનીએ શત્રુંજયનો મહિમા વર્ણવતાં કહ્યું કે - શત્રુંજય શાશ્વત છે. ભવ્યજીવને જ શત્રુંજયની યાત્રા કરવાનું મન થાય. શત્રુંજયની યાત્રા કરનાર જીવ અવશ્ય મુક્તિને પામે. જે સંઘપતિ થઈને ઘણા મનુષ્યોને સિદ્ધગિરિ વંદાવે તે જલદી મુક્તિને પામે. આ સાંભળીને શ્રી રામચંદ્રજીને સંઘ કાઢવાની ભાવના થઈ. જુદા જુદા દેશોમાં કુમકુમ પત્રિકાઓ મોકલી. યાત્રા કરવા માટે ઘણા મનુષ્યો આવ્યા. શુભદિવસે સંઘનું પ્રયાણ થયું. ક્રમે કરીને સંઘ શત્રુંજય તીર્થ ઉપર ચડ્યો. ત્યાં આદિનાથ પ્રભુનાં મંદિરોને જીર્ણ થયેલાં જોઈને શ્રીરામચંદ્રજીએ તે મંદિરોનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો. પછી સંઘ ગિરનાર આવ્યો. ત્યાં થી નેમિનાથ પ્રભુની હર્ષથી ભક્તિ કરી. પછી સંઘના મનુષ્યો પોતપોતાના સ્થાને ગયા, અને શ્રી રામચંદ્રજી વગેરે અયોધ્યા આવ્યા.

બારમો ઉદ્ધાર

શ્રી નેમિનાથ ભગવાન પાસેથી શત્રુંજયનું મહાત્મ્ય સાંભળીને યુદ્ધિષ્ઠિરજી શ્રી સિદ્ધગિરિની યાત્રા કરવાની ભાવનાવાળા થયા. તેમણે શ્રી નેમિનાથ ભગવાનને કહ્યું : હે જિનેશ્વર ! જ્યાં સુધી હું શત્રુંજયગિરિ ઉપર શ્રી આદિનાથ જિનેશ્વરને નમન ન કરું ત્યાં સુધી હંમેશા મારે એક વખત ભોજન કરવું. તે વખતે તેમના પિતા પાંડુએ સ્વર્ગમાંથી આવીને કહ્યું : તમારી ભાવના સુંદર છે. તમે શુદ્ધ હૃદયથી પુંડરિકગિરિની યાત્રા કરો. હું તમને સહાય કરીશ. પછી પાંડવોએ સર્વ રાજાઓને નિમંત્રણ મોકલ્યું આથી અનેક રાજાઓ હસ્તિનાપુર આવ્યા. પાંડવોએ તેમનો સત્કાર કર્યો. પછી શુભ દિવસે

સંઘનું પ્રયાણ થયું. સંઘ સૌરાષ્ટ્રમાં આવ્યો ત્યારે સુરાષ્ટ્રની સીમા સુધી સામા આવીને શ્રીકૃષ્ણ પાંડવોને મળ્યા. ક્રમશઃ સંઘ શત્રુંજયની પાસે આવ્યો. પછી સંઘ હર્ષથી ગિરિરાજ ઉપર ચઢ્યો. ત્યાં જિનપૂજા વગેરે સત્કાર્યો કર્યા. ત્યાં મંદિર તથા બિંબને જીર્ણ થયેલું જોઈને પાંડવોને તથા કૃષ્ણને અતિશય દુઃખ થયું. કૃષ્ણ બોલ્યા: જુઓ, આપણે રાજ્ય ઉપર હોવા છતાં કાળના પ્રભાવથી આ તીર્થ કેવું જીર્ણ થઈ ગયું છે? તે વખતે સ્વર્ગમાંથી આવીને પાંડુદેવે કહ્યું: હે કૃષ્ણ! તમે પૂર્વે રૈવતાચલનો ઉદ્ધાર કરીને ફલ મેળવ્યું છે, તો હમણાં પુત્રોને આ પુંડરીક ગિરિના ઉદ્ધારનું ફળ આપો. પ્રસન્ન થઈને કૃષ્ણ કહ્યું: હે પાંડુદેવ! તેમાં તમારે પ્રાર્થના શા માટે કરવી પડે છે? તમારા પુત્ર પાંડવો તે અમે છીએ, અને અમે તે પાંડવો છીએ. પાંડુદેવે કૃષ્ણના ચિત્તની પ્રશંસા કરી. પછી યુધિષ્ઠિરને એક મણિ આપીને પાંડુદેવ અંતર્ધાન થઈ ગયો.

ત્યારબાદ યુધિષ્ઠિરે આનંદ પામીને કારીગરોને બોલાવીને એક મોટું મંદિર તથા જિનબિંબ કરાવ્યું. જિનબિંબના હૃદય પર પાંડુદેવે આપેલ મણિને સ્થાપિત કર્યો. પછી શ્રી નેમિનાથ ભગવાનના પ્રથમગણધરની શુભનિશ્રામાં મહોત્સવપૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરાવી. આ અવસરે યાચકોને પુષ્કળ અનુકંપા દાન આપ્યું. ચંદ્રપ્રભાસ, ગિરનાર, પછી આબૂ, વૈભવગિરિ, સમેતશિખર વગેરે તીર્થોની યાત્રા કરીને સંઘ હસ્તિનાપુર આવ્યો.

આપને આનંદ કલ્યાણ મેગેજન ગમ્યું?

આપને આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીની પ્રવૃત્તિઓ વિશે જાણવામાં રૂચિ છે? તો એક કામ કરો આપનું પુરું નામ, પુરું સરનામું, ગામ, પિન કોડ, ફોન નં., મોબાઈલ નંબર, ઈ-મેઈલ વગેરે અમને લખી જણાવશો. આપના મિત્રો-સ્વજનોના સરનામા પણ અમને જણાવશો. અમે આપને સહુને આનંદ કલ્યાણ મેગેજન મોકલીશું.

અમારું સરનામું નોંધી રાખો.

આનંદ કલ્યાણ મેગેજન (ત્રૈમાસિક પત્ર)

૨૫, વસંતકુંજ, નવા શારદા મંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૭

E-mail : anandkalyanmagazine@gmail.com

પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી ની પેઢી દ્વારા થતી ભક્તિ

પેઢી તરફથી પૂજ્ય સાધુ - સાધ્વીજી મહારાજને સંયમની આરાધનામાં ઉપયોગી થાય એવાં ઉપકરણો-ખાસ કરીને પાતરાંની જોડ, તરપણી, ચેતના વગેરે સમયે - સમયે પેઢીમાંથી વહોરાવવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત કોઈને અકસ્માત, દવા-ઔષધિની કે બીજી કોઈ જાતની સહાયની જરૂર પડે તો તે માટે પણ પેઢી હંમેશા તત્પર રહે છે એટલું જ નહિ, પણ સાધુ-સાધ્વીઓ વગેરેના જ્ઞાનાભ્યાસ અંગે પાઠશાળાઓ ચલાવવામાં પણ પેઢી પૂરતું લક્ષ્ય વરસોથી આપે છે તે વરસો પહેલાના નીચેના દાખલાઓ પરથી જાણી શકાશે.

- (૧). સને ૧૮૯૩માં સાધુ-સાધ્વીઓને માટે પાટો નંગ ૩૦, ૩૫ પાટલા નંગ ૩૫ અને ઘડામાચીઓ નંગ ૫૦ તાકીદે તૈયાર કરાવી પાલીતાણા મોકલવા તથા ભાગનગરની દુકાને લખવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૨). સને ૧૯૧૧માં પાલીતાણાની માંગણી અનુસાર શાસ્ત્રી રાખી શાળા ચલાવે તો બારમાસ સુધી દર માસના રૂ. ૧૫ સાધુ-સાધ્વી ખાતે લખી આપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૩). સને ૧૯૧૪માં ઝવેરીવાડમાં પાટીઆના અપાસરામાં સાધ્વીજી મહારાજને તેમના પેટનાં ઓપરેશન માટે ડોક્ટરની ફી તથા બીજા ખર્ચ માટે રૂ. ૬૦૦/૭૦૦ આપવા ઝવેરી બાપાલાલ નહાલચંદ તથા ઝવેરી ડાહ્યાભાઈ કપુરચંદની માંગણી મંજૂર કરવામાં આવી હતી.
- (૪). સને ૧૯૧૭માં પૂ. પન્યાસજી શ્રી કમલવિજયજી ગણી મહારાજને ત્યાં દરરોજ પાંચ કલાક અભ્યાસ કરાવનાર શાસ્ત્રીને દર માસે રૂ. ૨૫ છ માસ સુધી આપવાનું મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૫). સને ૧૯૧૭માં અમદાવાદની પોળમાં નાગજી ભૂધરના રહીશ શા. બાલાભાઈ કક્કાભાઈની અરજી પરથી સાધ્વીજી મહારાજના અભ્યાસ કરાવવા માટે રૂ. ૬૦ દર માસે આપવાનો ઠરાવ કર

વામાં આવ્યો હતો.

- (૬). સને ૧૯૧૯માં પાલીતાણા સાધુ-સાધ્વીઓને માટે પાટો નંગ ૫૦ તથા પાટલા ૧૫ વગેરે માટે રૂ. ૫૦ સુધીના ખર્ચમાં કરાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- (૭). સને ૧૯૨૧માં પાલીતાણામાં રહેતાં સાધ્વીજી મહારાજને ગુજરાતી તથા ધાર્મિક ભણવાને માટે શિક્ષકોનો માસિક ખર્ચ રૂ. ૧૩૦ તથા ચાર માસ માટે રૂ. ૭૫ પુસ્તકો, સ્લેટ વગેરે આપવા માટે સાધુ-સાધ્વીજીઓ ખાતે લખીને ખર્ચ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.
- (૮). સને ૧૯૩૦માં સાધુ-સાધ્વીઓને ભણાવવા ફતાસાની પોળમાં આવેલી જૈન પાઠશાળાને વાર્ષિક રૂ. ૩૦૦નું ખર્ચ મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું. તથા પ.પૂ. મુનિરાજશ્રી કપુરવિજયજી મહારાજે સ્થાપેલ શ્રી પુણ્યવિજયજી પાઠશાળામાં મદદ તરીકે રૂ. ૫૦ આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

ઈસ્વીસન ૧૯૦૦ થી ૧૯૧૬ દરમ્યાન પેઢી દ્વારા શ્રાવક-શ્રાવિકાને કરાયેલ વિવિધ સહાય

પેઢી હસ્તકના ફંડોમાં એક ફંડરૂપે શ્રાવક-શ્રાવિકા સહાયક ફંડનો પણ સમાવેશ થતો હતો આ ફંડમાંથી દર વર્ષે, વર્ષમાં એકવાર સાધારણ સ્થિતિવાળા તથા જરૂરિયાતવાળાં શ્રાવક-શ્રાવિકાઓને વધુમાં વધુ રૂ. ૧૦૦ અથવા તેથી ઓછી રકમની સહાય આપવામાં આવતી હતી. ઘણાં ખરાં ભાઈઓ, બહેનો માટે આ યોજના રાહતરૂપ અથવા આશીર્વાદરૂપ બની એ કહેવાની જરૂર નથી. આ અંગે કેટલાક દાખલા જોઈએ.

- (૧). સને ૧૯૦૦માં શ્રાવક - શ્રાવિકા ખાતે રૂ. ૨૦૦ લલ્લુભાઈ ધનજીભાઈને ગામડામાં સીદાતા શ્રાવકોને આપવા સારું મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા.
- (૨). સને ૧૯૦૨માં શ્રાવક - શ્રાવિકાઓ ખાતામાંથી રૂ. ૧૦૦૦ શા. ધોલસા હકમચંદને સીજતા શ્રાવક-શ્રાવિકામાં વહેંચવા સારૂ

આપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

- (૩). સને ૧૯૦૨માં મહુવા અને તેની આજુબાજુનાં ગામોના ગરીબ શ્રાવક અને શ્રાવિકાને દુકાળના કારણે મદદ આપવાને સારૂ રૂ. ૫૦૦ની હુંડી ભાવનગર મહુંવા પાસે પદમા તારાયંદ તથા શેઠ દેવચંદભાઈ પરમાનંદના ઉપર મોકલવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૪). સને ૧૯૦૫માં કાઠીયાવાડમાં સાયણ ગામે મોરવાડમાં શા. રાયચંદ દેવચંદ રૂબરૂ હાજર થઈ વેપાર અર્થે મદદ માંગે છે તે બાબત શેઠ વાડીલાલ વખતચંદ અને શા. હરિલાલ મંછારામને એવી ખાતરી આપે છે કે વેપાર કરશે અને તેથી તેમના કુટુંબોનો નિર્વાહ થશે તેથી શેઠ વાડીલાલ અને હરિલાલની ચિઠ્ઠી આવેથી રૂપિયા એકસો સુધી શ્રાવક-શ્રાવિકા ખાતે ઉચારીને આપવાનું નક્કી કરી આપવામાં આવ્યું હતું.
- (૫). સને ૧૯૦૮માં વીરમગામ તાબાના સીતાપુરના ચુનીલાલ મગનલાલને ગરીબ સ્થિતિ હોવાથી રૂ. ૫૦નો મનીઓર્ડર કરવાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો.
- (૬). સને ૧૯૦૮માં પાલીતાણાનાં રહીશ બાઈ અંબા શા. જુદા અમરશીની વિધવાને ચતુર્વિધ સંઘની ભક્તિ તથા અનુકંપાદાન માટે શ્રાવક-શ્રાવિકાના ખાતામાંથી રૂ. ૨૬૨ મહિને મદદ આપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૭). સને ૧૯૧૧માં ભાવનગરના શા. કુંવરજી આણંદજીએ તે તરફનાં ૮૮ ગામનાં ૫૬૦ ઘરને મદદ આપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૮). સને ૧૯૧૧માં શ્રાવક - શ્રાવિકા ખાતે રૂ. ૫૦૦૦ મંજૂર કરવામાં આવ્યા.
- (૯). સને ૧૯૧૨માં ધંધુકા તાલુકામાં સીદાતા જૈનોને મદદ કરવા રૂ. ૩૭૫ વકીલ ડાહ્યાભાઈ પ્રેમચંદને આપવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.

- (૧૦). ૧૯૧૨માં દુષ્કાળ અંગે સીદાતા શ્રાવક-શ્રાવિકાને મદદ આપવાને સાડ રૂ. ૧૦૦૦ પાલણપુર થી મારવાડ મેવાડ માટે મંજૂર થયા. રૂ. ૫૦૦૦ પાટણ, રાંધણપુર, વીરમગામ તથા ભાવનગર શેઠ કુંવરજી આણંદજીએ આપેલા ગામો સિવાયના કાઠીયાવાડના ભાગોને રૂ. ૫૦૦૦ બીજાં પરચુરણ ગામોને સારુ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા.
- (૧૧). સને ૧૯૧૨માં રૂ. ૩૦૦૦ સીદાતા શ્વેતાંબર જૈનોને મદદ કરવાને સાડ શા. કુંવરજી આણંદજીને મોકલવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.
- (૧૨). સને ૧૯૧૩માં કાઠીયાવાડમાં થયેલી અતિવૃષ્ટિને કારણે કેટલાક ગામને ભારે નુકશાન થયું છે. તે માટે તેવા ગામમાં જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક લોકોને મદદ માટે શ્રાવક-શ્રાવિકા ખાતામાંથી રૂ. ૧૦૦૦૦ આપવાનો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો.
- (૧૩). સને ૧૯૧૩માં ચુણેલના શાહ શામલદાસ ભુરાભાઈએ ચુણેલની આસપાસના વિસ્તારમાં શ્રાવકોને સહાય કરવા માટે રૂ. ૧૦૦૦ની મદદની કરેલ માંગણી મંજૂર કરવામાં આવી હતી.
- (૧૪). સને ૧૯૧૩માં પાલીતાણાના માજી કિલીદારના દીકરાની વિધવા તથા દીકરાના દીકરાની વિધવાને તા. ૧-૧-૧૪થી શ્રાવક - શ્રાવિકા ખાતે લખીને રૂ. ૫ બારમાસ માટે આપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૧૫). સને ૧૯૧૪માં પ્લેગમાં ગુજરી ગયેલા અમથાલાલ કરમચંદની વિધવાને નાના દિકરાને ભણાવવા માટે દર માસે રૂ. ૫ એક વર્ષ સુધી શ્રાવક-શ્રાવિકા ખાતેથી આપવા અને પ્લેગમાં નોકરી બજાવી છે તે માટે રૂ. ૧૫ ભથ્થું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.
- (૧૬). સને ૧૯૧૬માં સાવરકુંડલાના રહીશ ખાખરા નથુ કમલશીને શ્રાવક-શ્રાવિકા ખાતે લખી રૂ. ૧૦ મદદ તરીકે આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

(આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીનો ઇતિહાસ ભાગ-૨ માંથી)

શ્રી શત્રુંજયતીર્થના છેલ્લા ઉદ્ધારનું વર્ણન

(શ્રીકર્માશાહનો સોળમો ઉદ્ધાર)

આજથી ૪૮૫ વરસ પૂર્વે વિ.સં. ૧૫૮૭ના વૈશાખ વદ દ્વિતીયે શાશ્વત તીર્થાધિરાજ શત્રુંજય ગિરિરાજના મૂળનાયક દાદા આદીશ્વર-ભગવાનની મહાપ્રભાવી પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા પૂજ્યપાદ સમર્થ જૈનાચાર્ય શ્રી વિદ્યામંડન-સૂરિજીની નિશ્રામાં ચિત્તોડના સ્વનામ ધન્ય મંત્રી શ્રી કરમાશાહના વરદ હસ્તે થઈ હતી જે સોળમા તીર્થોદ્ધાર તરીકે પ્રસિદ્ધ થઈ.

શત્રુંજય મહાતીર્થના પ્રાણસ્વરૂપ મુખ્ય જિનાલયના પ્રતિષ્ઠાકારક મહાન પ્રભાવક અને પ્રજ્ઞાપુરૂષ, સમર્થ જૈનાચાર્ય શ્રીવિદ્યામંડનસૂરિજીની આજ્ઞાથી એમના શિષ્ય પંડિતપ્રવરશ્રી વિવેકધીર મુનિએ સંઘનાયક કર્માશાહના અને શત્રુંજય મહાતીર્થના જીર્ણોદ્ધારની એક પ્રશિસ્ત-(યશોગાથા) સંસ્કૃત ભાષામાં બે ઉલ્લાસ (વિભાગ)માં આલેખી હતી. આની રચના પ્રતિષ્ઠાના બીજા જ દિવસે કરવામાં આવી હતી.

આ સમગ્ર પ્રબંધને પાઠકવર વિનયમંડન નામના મુનિએ એ જ વરસે વૈશાખ વદ ૧૦, ગુરુવારના દિવસે લિપિબદ્ધ કરવાનું કાર્ય કર્યું હતું.

વિ.સં. ૧૮૭૩, ઈસ્વીસન ૧૮૧૭માં મહાન ઇતિહાસવેત્તા અને સંશોધન ક્ષેત્રના સંપાદિત દીપ્તિમાન નક્ષત્ર જેવા મુનિ જિનવિજયજીએ હિન્દી ભાષામાં અનુવાદ સાથે સંપાદિત કરીને શત્રુંજય તીર્થોદ્ધાર પ્રબંધ શીર્ષક સાથે ભાવનગરની જૈન આત્માનંદ સભાના માધ્યમથી પ્રકાશિત કર્યો હતો. ત્યારબાદ ભાવનગર નિવાસી શ્રી વલ્લભદાસ ત્રિભુવનદાસ ગાંધીએ આનો ગુજરાતી અનુવાદ કર્યો અને વિ.સં. ૧૮૮૨, ઈસ્વી સન ૧૮૩૭માં એને સંસ્થા તરફથી પ્રકાશિત કર્યો. શ્રી વલ્લભદાસ ત્રિભુવનદાસ ગાંધી પોતે વરસો સુધી જૈન આત્માનંદ સભા, ભાવનગરના મંત્રી રહ્યા. એમના કાર્યકાળ દરમ્યાન આવા અનેક પ્રાચીન ઇતિહાસને પ્રસ્તુત કરતા પુસ્તકો છપાયા. વર્તમાનમાં અનુપલબ્ધ એ પુસ્તકને પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રી શીલચંદ્ર સૂરિજીના માર્ગદર્શન સાથે આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીએ પ્રગટ કર્યું છે.

પ્રસ્તુત પુસ્તક મેળવવા પેઢીના કાર્યાલયનો સંપર્ક કરો.

અમદાવાદની અડોઅડ આવેલું સોહામણું તીર્થ શ્રી શેરીસા !

યાત્રા તો તમે અનેકવાર કદાચ કરી હશે ! પણ ઈતિહાસ ખબર છે ? એ તીર્થના સર્જનની પાછળની મજેદાર કહાણી સાંભળી છે ?

એનું આહ્વાદક વાતાવરણ, એ વાતાવરણમાં વહેતી ઊર્જા.... એની વાતો ખબર છે ? નહીં ! તો પછી તમે શ્રી શેરીસા તીર્થ (સચિત્ર-રંગીન તીર્થ પરિચયિકા) પુસ્તક જોયું જ નથી ! આજે જ વસાવી લ્યો

શ્રી શેરીસા તીર્થ : મૂલ્ય : રૂ. ૩૦/-

શ્રી તારંગા તીર્થની યાત્રા કરી છે ? કરવી છે ? તો આ

પુસ્તક તમારી પાસે જોઈએ જ !

તારંગા તીર્થની જાણકારી હાથવગી બની રહેશે ! એનો ઈતિહાસ... એના દેરાસરોની માહિતી.... મુખ્ય જિનાલયનો કળા વૈભવ... અન્ય દેરાસરોમાં સચવાયેલો શિલ્પ તથા કળાનો ખજાનો..... આવી તો અનેક વાતો.... અને તીર્થના અનેક બહુરંગી ફોટાઓ સાથે !

રાજર્ષિ કુમારપાળ વિનિર્મિત શ્રી તારંગા તીર્થ. મૂલ્ય : રૂ. ૩૦/-

શ્રી કુંભારિયાજી તીર્થની યાત્રા કરી આવ્યા ?

કુંભારિયાજી તીર્થની યાત્રાએ જવાના છો ? એ તીર્થનો મજાનો ઈતિહાસ, અજાણ વાતો, એના પાંચ દેરાસરોનો પરિચય, અજાણ વાતો, એના પાંચ દેરાસરોનો પરિચય, પાંચે દેરાસરોમાં પથરાયેલો શિલ્પ અને સ્થાપત્યનો કળા ખજાનો !

આ બધું જોવા - જાણવા માણવા આ પુસ્તક વસાવી લ્યો !

પ્રાચીન તીર્થ શ્રી કુંભારિયાજી મૂલ્ય : રૂ. ૩૦/-

સંપર્ક કરો : શ્રેઠ આણંદજી કલ્યાણજી પેઢી

શ્રેષ્ઠી લાલભાઈ દલપતભાઈ ભવન,

૨૫, વસંતકુંજ, નવા શારદા મંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૭

ફોન : ૨૬૬૪૪૫૦૨ - ૨૬૬૪૫૪૩૦

E-mail : shree_sangh@yahoo.com/info@anandjikalyanjiipedhi.org

પેઢી સંચાલિત તીર્થોમાં પણ આ પુસ્તકો મળશે.

જૈન શ્વેતામ્બર સોસાયટી JAIN SWETAMBER SOCIETY

C/O. K. S. RAMPURIA
"RAMPURIA MANSION"
17/3, MUHAMMAD KANORIA ROAD
HOWRAH - 711 101
DIAL : 2555-7212

આવશ્યક સૂચનો

DATE: _____

ભારતવર્ષીય દિગંબર જૈન તીર્થક્ષેત્ર કમિટી કે મુખપત્ર તીર્થ વંદના કે ઈકે રેલવેર આરુચ્યે દુષ્પ્રા. શુભે શ્રી સમ્મેત શિરવજી દિવ્યત રૂઝો કે વારે મેં પ્રાપ્ત કરનેવાલે સમાચાર દિધે ગયે છે. હમ સ્પષ્ટ કરના છાએ છે કે પાસનામ પ્રતે રિખતુ અમી રૂઝો કી વ્યવસ્થા મરમત રૂઝાદિ બૈન શ્વેતામ્બર સોસાયટી દ્વારા હોતી છે. શ્રી મુનિ સુવ્રત સ્વામીજી કી રૂઝો કી મરમુત કી કમી કોરે આવશ્યકતા નહીં છે. કિસી મી રૂઝ કી મરમુત અથવા સાફ-સફારિ બૈન શ્વેતામ્બર સોસાયટી દ્વારા હી કી જાતી છે. શુન કાર્યો કે રવચે કેતુ રૂઝો મી અપીલ ગવી કી જાતી છે. કલિક ખદાલુ ભોગ શ્વતઃ અપની રૂઝાનુસાર દાનપેથે મેં અથવા રસીદે રૂઝવા કર દાન દેતે છે.

૨૭-૦૬-૨૦૧૬

કમલ સિંઘે (અધ્યક્ષ) :
[કમલ સિંઘે રામપુરિયા]
અધ્યક્ષ

TIKTHS :
P.O. SIKHARJI
DIST : GURDIT
JHARKHAND, PIN: 825328
PHONE : (08558) 232228
232360, 232280

TIKTHS :
P.O. CHAMPAPURI
DIST : BHAGALPUR
BIHAR, PIN : 812004
PHONE : (0841) 2500208

TIKTHS :
P.O. LACHHUAAR
VIA : SIKANDRA
DIST : JAMUI
BIHAR, PIN : 811315
PHONE : (08346) 222381

ભારત વર્ષીય દિગંબર જૈન તીર્થક્ષેત્ર કમિટીના મુખપત્ર રૂપે પ્રકાશિત થતા તીર્થ વંદના નામક હિન્દી માસિક પત્રિકામાં છેલ્લા કેટલાક સમયથી સમ્મેતશિખરજી મહાતીર્થની ટુકોના જીર્ણોદ્ધાર સંબંધી પાયાવગરની ખોટી વાતો છપાઈ રહી છે.

આ સંદર્ભમાં સમ્મેતશિખર મહાતીર્થનું પ્રબંધન કરનાર સંસ્થા શ્રી જૈન શ્વેતાંબર સોસાયટી, કલકત્તા તરફથી જે સ્પષ્ટીકરણ પ્રાપ્ત થયું છે. તે અમે યથાવત્ છાપી રહ્યા છીએ. આનાથી ખ્યાલ આવશે કે કેટલો ભ્રમક પ્રચાર જોરશોરથી થઈ રહ્યો છે !!! આપ સહુને નિવેદન છે કે આવા ખોટા પ્રચારને ધ્યાનમાં ના લેશો. વાસ્તવિકતા જાણવા માટે જૈન શ્વેતાંબર સોસાયટીનો સીધો સંપર્ક પણ કરી શકાશે.

તીર્થ વ્યવસ્થા, સલાહ-સૂચન, દાન, સહયોગ, જીવદયા, પાંજરાપોળ જીર્ણોદ્ધાર વગેરે પ્રવૃત્તિઓ માટે ટ્રસ્ટના સંપર્ક સૂત્રો :

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી ટ્રસ્ટ

શ્રેષ્ઠી લાલભાઈ દલપતભાઈ ભવન, ૨૫, વસંતકુંજ,
નવા શારદામંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૭.

ફોન : ૨૬૬૪૪૫૦૨-૨૬૬૪૫૪૩૦

સમય : સવારે ૧૧ થી ૧-૩૦ અને ૨ થી ૩-૩૦ કલાક સુધી (રવિવાર તથા રજાના દિવસો સિવાય)

Telefax : 079 - 2660 8244 E-mail : shree_sangh@yahoo.com

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી ટ્રસ્ટ

પટણીની ખડકી, ઝવેરી ચેમ્બર્સની બાજુમાં, ઝવેરીવાડ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૧.

ફોન : ૦૭૯-૨૫૩૫૬૩૧૯

સમય : સવારે ૧૧ થી ૧-૩૦ અને ૨ થી ૩-૩૦ કલાક સુધી (રવિવાર તથા રજાના દિવસો સિવાય)

મુંબઈ ઓફિસ

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી

૧૦૦૧, ૧૦મે માળ, મેજેસ્ટીક શોપીંગ સેન્ટર, ૧૧૪, જે.એસ.એસ. રોડ
ગીરગામ ચર્ચ નજીક ગીરગામ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૪.

(૨કમ ભરવાનો સમય) સવારે ૧૧.૦૦ થી ૧.૩૦ બપોરે ૨.૦૦ થી ૬.૦૦

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી C/o. શ્રી કયવનભાઈ હેમેન્દ્રભાઈ સંઘવી

વિશ્વત જેમ્સ ૭૦૧/૨-એ અમન ચેમ્બર્સ, સાતમે માળ,

૧૧૩ મામા પરમાનંદ માર્ગ, ઓપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૪.

ટેલિ નં : ૩૨૮૬૧૮૭૦ સમય : બપોરે ૧૨ થી ૫ (રજાના દિવસો સિવાય)

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી ટ્રસ્ટ

શ્રી રજનીશાંતિ માર્ગ, પાલીતાણા. પીન નં. ૩૬૪૨૭૦

ટેલિ.નં. : ૦૨૮૪૮-૨૫૨૧૪૮, ૨૫૩૬૫૬ ફેક્સ : ૦૨૮૪૮-૨૪૩૩૪૮

સમય : સવારે ૯ થી ૧૨-૩૦, બપોરે ૨-૩૦ થી ૭-૦૦

‘શ્રી આણંદજી કલ્યાણજી’ ત્રૈમાસિક પત્ર સંબંધી

તમામ પત્રવ્યવહાર નીચેના સરનામે કરવો.

શ્રી આનંદ કલ્યાણ (ત્રૈમાસિક પત્ર)

શ્રેષ્ઠી લાલભાઈ દલપતભાઈ ભવન, ૨૫, વસંતકુંજ,

નવા શારદામંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૭.

E-mail : anandkalyanmagazine@gmail.com

અને છેલ્લે

આપને જો આ અંક ગમે..... તો શું ગમ્યું ? કશુંક ના ગમે તો શું ના ગમ્યું
? એ અમને ખુલ્લા દિલે પણ મુલાયમ કલમે જણાવશો તો અમને બહુ જ
ગમશે ! પત્રવ્યવહાર માટે

ઈ-મેઇલ વધારે ઈચ્છનીય અને આવકારદાયક રહેશે.

E-mail : anandkalyanmagazine@gmail.com

ઉદ્દેશ અને ઉપયોગ

- ૫૦૦મી સાલગીરી નિમિત્તે નાની યોજના દ્વારા દરેક શ્રાવક-શ્રાવિકાને સહભાગી થવાનો અમૂલ્ય અવસર.
- ૫૦૦મી સાલગીરી પ્રસંગની અદ્ભૂત અને અદ્વિતીય ઉજવણી.
- આ રકમ ટ્રસ્ટમાં “સુવર્ણ મહોત્સવ અવસરે આયોજિત સર્વ સાધારણ ફંડ” ખાતે જમા રહેશે.
- આ કોર્પસ ફંડનું વ્યાજ સર્વ સાધારણ ખાતામાં જેવા કે સાત સેત્ર, જીવદયા અને અનુકંપા વિગેરેમાં જરૂરિયાત પ્રમાણે વપરાશે.
- રકમ દર વર્ષે રૂ. ૩૬૦ અથવા એક સાથે રૂ. ૫૪૦૦ બંને વિકલ્પમાં જમા કરાવી શકાય છે.
- Anandji Kalyanji Pedhi મોબાઈલ એપ્લિકેશનના ઉપયોગ દ્વારા રકમ online પણ જમા કરાવી શકાશે.

વિશેષ જાણકારી માટે સંપર્ક કરો :

અમદાવાદનું સરનામું :

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી, ૨૫ વસંતકુંજ, નવા શારદા મંદિર રોડ,

પાલડી, અમદાવાદ. ૩૮૦૦૭ ફોન +૯૧ - ૭૯ ૨૬૬૧૦૩૬૭

હેલ્પ લાઈન નંબર : +91-93 75 500 500, +91-93 76 500 500

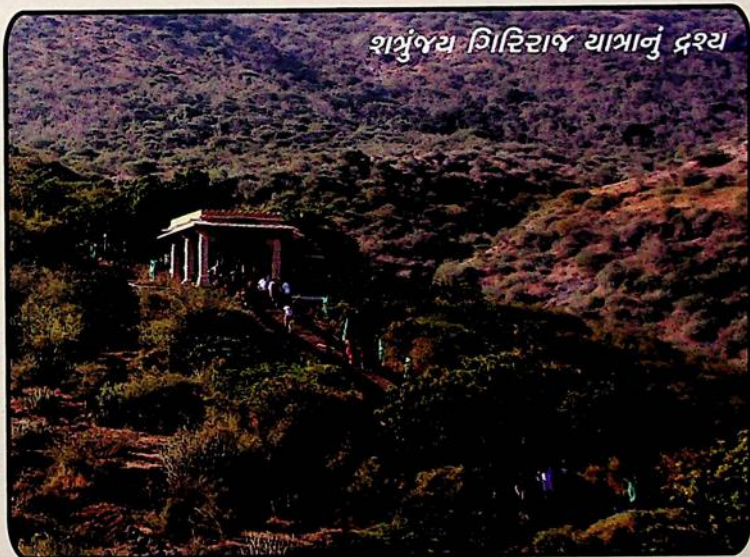
Contact : info@anandjikalyanjiipedhi.org

Visit : anandjikalyanjiipedhi.org

Download : Social Presence

ડાઉનલોડ કરો Anandji Kalyanji Pedhi App

શરૂંજય ગિરિરાજ યાત્રાનું દ્રશ્ય

શ્રી શત્રુંજય તીર્થાધિપતિ

BOOK - POST

To,

શ્રી આનંદ કલ્યાણ (ત્રૈમાસિક પત્ર)

શ્રેષ્ઠી લાલભાઈ દલપતભાઈ ભવન, ૨૫, વસંતકુંજ,
નવા શારદામંદિર રોડ, પાલડી, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૭.

E-mail : anandkalyanmagazine@gmail.com